

Kmetijski list

Glasiilo „Samostojne kmetijske stranke za Slovenijo“.

Izhaja vsak četrtek.

Naročnina:

enoletna K 15.—
polletna 8.—
Preuzemna številka 50 v

Kmet, pomagaj si sam,
in svoje stališče v državi
uravnaj si sam!

Inserati:

1 mm inseratnega stolpca št. 40:
male oglase K — 40
nradne razglase — 50
reklame 1.—

Uredništvo in upravnštvo lista je v Ljubljani na Miklošičevi cesti št. 16.

Kaj bo z našim denarjem?

Poročali smo že, da je ministrski svet odredil, da dobimo nove bankovce. Dobili bomo dinarske bankovce, na katerih eni strani bo natisnjena vrednost v kronah. Bankovec za 100 dinarjev bo nosil na drugi strani označeno vrednost 400 K. Nekateri listi so hvalili svetu zasluge demokratov, ki so si jih pridobili s tem novim pokretom. Doseženo je sedaj samo to, da dobimo za stare kronske bankovce nove novčanice, ki jih ne bo mogoče tako lahko ponarejati.

Odločilo se je tudi, da bo parlament sklepal o ureditvi razmerja med dinarjem in krono, zato ostane tudi dotlej krona (na dinarskem bankovcu) v veljavi.

Odkrito povedano, mi se bojimo, da si ministri hočejo s tem, da bo stodinarski bankovec predstavljal štiristokronsko vrednost, nekako vstvariti podlago za zamenjavo krone za dinar v razmerju: štiri krone za en dinar.

Proti taki nameri odločno protestiramo!

Zakaj pa se je v Srbiji zamenjal 1 dinar za 1 krono?

Zakaj stane v Belgradu 20 do 25 dinarjev stvar, ki jo v Sloveniji lahko kupimo za 20 kron? Kupovalna vrednost dinarja tedaj ni nič boljša, kot kupovalna vrednost jugoslovanske kolkovane krone, katere se vendar ne sme več smatrati za avstrijsko krono. Zato ne gre določati razmerja med dinarjem in jugoslovansko krono z ozirom na vrednost nemškoavstrijske krone.

In še dalje! Z našo jugoslovansko krono kupujemo razno blago za izvoz v Švico, Francijo, Italijo. Izkupiček v frankih in lirah moramo oddajati belgrajski „Devizni centrali“, ki nam izplačuje potem v kronah, frank in lira pa naj pomagata umetno dvignati kurzno vrednost dinarja. Tu bijemo sami sebe; zahtevamo ureditve tudi tu.

Vsakomur hočemo dobro, a sebi tudi nočemo in ne smemo želeči slabo.

Zamenjava krone za nov jugoslovanski dinar se mora izvršiti v razmerju: 1:1 in ne 4:1. To smo dolžni samim sebi, to nam je dolžna tudi država.

Vse, ki bodo imeli odločiti o razmerju pri ureditvi valute, pa s tem opozarjamo, naj se zavedajo svojih dolžnosti in naj z našim narodnim premoženjem ne poizkušajo delati nikakih eksperimentov, zlasti pa moramo poudarjati, da resitve valutnega vprašanja nikakor ne moremo poveriti samo petim ali šestim gospodom.

Valutno vprašanje naj rešuje parlament, ki bo izvoljen od ljudstva.

Cenjene naročnike prosimo, da pišejo naslove bolj razločno in kar naj-natančneje.

Kmetje in delavci.

Tu pa tam na deželi se opaža nevoljo med delavci, viničarji itd., češ, kmetje so delavcem s svojo novo stranko sovražni in jim nasprotujejo. Posebno se delavci boje, kar se govori, da bo stranka od kmeta vsa živila pakičila in se tako organizirala v vsi državi.

Prav tako se govori, da bomo v slučaju sile tudi kmetje štrajkali, da namreč ne bomo dajali živil iz svojih zalog, ako se ne bo ugodilo našim upravičenim zahtevam. To naj velja le proti neupravičenim štrajkom boljševizma. Mi vemo, da obstoja nevarnost za državo od strani boljševizma, ki more z neupravičenimi štrajki provzročiti revolucijo. Zato hočemo v vsi državi organizirati močno stranko, ki bo imela živila v svoji oblasti. Tisti, ki ima živila, gospodari v državi; brez živil se takoj vse neha. Tega se moramo zavedati: če ima no živila v svoji oblasti, moremo preprečiti vsako nevarnost revolucije in vojske.

Revolucijo pa lahko provzročijo nepredvidni in neupravičeni štrajki. V našem programu je rečeno, da bomo podpirali vse upravičene zahteve drugih stanov. Tega se bomo tudi držali.

Neupravičene zahteve bomo pa zavračali in naj pridejo od koderkoli. V slučaju, da bi boljševiško delavstvo grozilo z neupravičenim, za državo nevarnim štrajkom, bi tudi mi štrajkali s tem, da ne bi dali živil iz svojih zalog.

47 mesecev pod tace ruske a medveda.

Piše Babičev Jože.

Na eni izmed postaj nadaljnje vožnje je bilo vse v belo-modro-rdečih ruskih zastavah. Misleč, da se vesele nad kako pridobljeno vojaško zmago, vprašam, kaj to slavlje pomeni. Dobim suhoparni odgovor, da je „carski dan“, t. j. god enega izmed carske rodbine; tak dan pa je zapovedano slavnostno praznovati. Torej ista neumnost kot pri nas pri praznovanju monarha z muziko, z dekoracijami, s slavnostno mašo itd.; tudi tam vse ob vsakih vratih zastave, s čimer naj se pospešuje patriotizem in udanost do prestola.

Danes nas vleče „lukamatija“ že po gozdnatem svetu borov, jelš in brez. Na postajah so zložene neznansko dolge skladovnice drv, desk in lesa. Čim bolj gremo v globino Rusije, več prihaja od nasprotne strani vojaških vlakov, v katerih se vozijo dan za dnem krepko zraščeni Sibirjaki na bojišče.

Da bi opisoval ruska mesta, bilo bi predolgočasno. Vidiš enega, veš vse. Po enem kopitu so, kakor tudi domovi v njih.

Omeniti mi je vseeno mestece Sizran in prav blizu njega se nahajajočo postajo Batraki, ki oba ležita ob Volgi, katera slovi kot največja evropska reka in katero imenuje Rus običajno „matuška Volga“. Ker je njen tek 3690 kilometrov dolg, zato namaka mnogo ruske zemlje. Po

njej vozijo iz Kaspijskega morja veliki parniki, na katerih imajo brodarji lep zaslužek. To morje je bogato tudi rib.

Med krajema Sizranom in Batraki leži veliko pristanišče, kjer so usidrani, oziroma ob tem času v ledu zamrzli parniki, čolni, velikanska skladišča za les, nafto, petrolej, ki prihaja iz bakuškega okrožja na Kavkazu.

Na prvi pogled se zazdi človeku, da bo nekaj nenavadnega; vidi se namreč velikanska ledena ravan, kolikor jo obsežejo oči in med ledom sem in tja zamrzli manjši parniki. Mislil sem si takoj: ali bo velikanska reka ali pa kako jezero. Ej, tu mora biti vrvež v poletnem času, ko prihajajo in odhajajo parobrodi navzgor in navzdol!

Se nekaj trenutkov, dvakratni žvižg vlaka, kateri se premika počasneje, in na mostu smo. Gledam v strugo, led se lomi, ker danes ni preveč mrzlo in po reki se vale posamezni kosi ledu. Sirok most je to. Čez poldrugo leto sem se peljal iz Sibirije nazaj ravno po tej železnici. Zatorej mi bo mogoče širino bolj natančno opisati.

Povem pa lahko, da smo že zopet v novi, namreč samarski guberniji. Večina vseh gubernij ima svoja imena po glavnih mestih; dosti je tam tudi rek, ki imajo imena glavnih gubernijskih mest. Prav tu se imenuje precej velika voda reka Samara.

Drugi dan se peljemo že od Volge dalje, povsod neizmerna planjava. Črez nekaj sto ru-

skih vrst, nekako okrog ujezdnega mesta Buguruslana, se začno kazati nekaki hribočki. Pričenja se Uralsko pogorje. A, dragi čitatelj, ne misli, da so to hribi, podobni našim Julijskim alpam, Karavankam, Kamniškim planinam, Gornjancem ali morebiti Pohorju. Ne! V širjavo se vleče to nizko gričevje, podobno našemu dolenskem gričevju, deloma porastlo z lesom, deloma polje, skozi vso ufijsko gubernijo, kakor tudi skozi severno ležečo permsko gubernijo. Razlika med Uralom in ostalo Rusijo obstoji največ v tem, da je v teh krajih mnogo več tovaren kot drugod. Ural je namreč bogat rudnin, posebno železa. Mesta Jekaterinburg, Zlatoust in še drugi kraji slove po svetu zaradi železne rude.

Od Volge dalje vidiš po postajah vedno pogosteje ljudi rjave polti, nizkega čela, udratih, globoko ležečih oči in širokega nosa — to so Tataři, katerih je v teh krajih, posebno v ufijski guberniji, več nego čistokrvnih pravih Rusov. To so ostanki bivšega kazanskega carstva, kateremu so gospodovali tatarski „hani“ (vladarji), a jih je car Ivan Grozni podvrigel Moskvi v času, ko se je Rusija z ozirom na obseg in prostranstvo najbolj razširila. Imenovani car si je v tisti dobi podvrigel tudi tatarsko vladavino astrahansko carstvo ali takoimenovano „Zlato ordo“.

Takole na večer je bilo, ko smo se prepeljali zopet čez daljši most reke Bele (Belaja) in so

Razumeti je treba, da naš boj ni naperjen proti delavstvu. Nasprotno! Mi priznavamo, da edino kmetje in delavci imamo pravico do vlade v državi, ker mi vse vzdržujemo. Kmet prideluje živež za vse, delavec pa proizvaja, kar vsi potrebujemo. Zatorej, delavci, ne bodite proti naši stranki!

Mi moramo bojevati skupni boj proti tistim, ki nas in vas izkoriščajo: kmeta, da poceni prodaja, delavca pa, da drago plača. Naš namen je, da na deželi delavci in mali posestniki, ki niso organizirani v delavski stranki, kar brez skrbi vstopijo v našo stranko! Pri nas bodo enaki med enakimi. Voljeni bodo v razna zastopstva in razne odbore. Priporočamo jim tudi, da pristopajo k naši družbi „Ekonom“. Če posameznik ne more vplačati deleža, naj se jih več združi in ga skupaj vplača. Med seboj naj se dogovore, kdo bo zastopal lelež. Deleže naj plačujejo tudi hlapci in dekle, ker je tu najbolje naložen denar. Obresti znašajo pet od sto, poleg tega pa imajo deležniki še pravico do čistega dobička. Gospodarji-posestniki naj pridnim delavcem, hlapcem in deklam jamčijo, da jim povrnejo delež v primeru izgube. Rok za plačevanje deležev se bo podaljšal, da vsi spoznajo dobrohotni namen družbe in dobe priliko za pristop.

Naš „Ekonom“ bo naše gospodarsko-trgovsko podjetje, v katerem bodo vsi člani skupaj en mogočen trgovec. Ves dobiček skupnega prometa ostane nam samim. S tem je dosežena že nekaka socializacija dela za vsakega, ki je pri nas včlanjen, pa bodi delavec, hlapec, ali dekla. Vsi bodo deležni dobička svojega dela in vsi bodo imeli tudi več veselja do dela. Poleg te združitve enakosti moramo skupno delovati na to, da izvedemo državno zavarovanje za starost in nezgode za vse kmečke delavce na deželi, za hlapce, dekle, male posestnike in srednje kmete.

Državna zavarovalnica mora zagotoviti za starost in onemoglost, kakor tudi za primere nezgode in ponesrečenja vsakomur človeka vredno življenje. Naši nasprotniki vprašujejo: „Kje boste vzeli denar za takšno zavarovanje?“ To bomo že sami uredili, če dobimo državno oblast v svoje roke. Namesto da se derar kupiči samo pri nekaterih ljudeh (pri velekapitalistih), naj ga uživa celokupno delavno ljudstvo — kmet in delavec!

Da se torej razumemo! Naš boj ni naperjen proti drugemu delavnemu stanu, proti delavcu-sotrpinu temuč le: 1.) proti velekapitalu, ki oboje izkorišča; 2.) proti brezdelju, t. j. proti lenuhom in postopačem, ki jedo na račun tistih, ki delajo; 3.) proti verižnikom, tihotapcem in oderuhom; 4.) proti vsaki korupciji, t. j. proti zlorabi vodilnih, vladnih, uradniških in drugih višjih mest, v nečastne, sebične namene; 5.) proti pogubnemu boljševisškemu gibanju, t. j. proti tistemu,

naenkrat zažarele po gričih in višavah široko raznesenega mesta Ufe električne žarnice v vsem svojem sijaju. Nikdar v življenju nisem videl tako bajnega sijaja. Zdelo se mi je, kot bi občudoval veliko razsvetljeno dvorano v pripovedki zaklete kraljčine. Vidi se malo tako lepo razpoloženi mest križem sveta, kakor je ravno Ufa po hričkih nad plovno reko Belajo.

Od daljše, celo udobne vožnje otrpnejo človeku kosti, tembolj, če treba biti ves čas stisnjen in sključen zaradi gnječe. Do danes se vozimo uže dvanajsti dan z železnico. Domačini so tu pripovedovali, da nas popeljejo do Omska ali celo do Tomska in da je od tu do prvoimenovanega mesta še celih 800 vrst ali osem dni vožnje. Čez vso Sibirijo tja do Vladivostoka k Tihemu morju vozi vlak rad tri tedne. Čitatelj, misli si tedaj neznansko daliavo!

Železnica teče bolj in bolj no divji, z lesom zarastli ozki dolini, kjer se vidijo gole, kvišku strleče skale. V serpentinah tekoča, strma železna cesta kaže, da kmalu prevzimo najvišji del Urala, in res, ne dolgo za tem spustimo se navzdol in se pripeljemo do večjega trgovskega mesta Čeljabinska, kjer se vidijo na železniških vozovih napisi „Sibirska železnaja doroga“. V Aziji smo, po politični razdelitvi v orenburski kazaški oblasti. Naziv kozak ali kazak pomeni v Rusiji poseben stan kmetov, kateri ima med kmeti — krestijani — večje gospodarske pravice in več politične svobode. Prejšnji carji so jih naseljevali ob mejah.

ki stremi za revolucijo, kar provzroči lahko novo nesrečno vojno, v kateri bi vsi poginili in si uničili državo; 6.) za popolno odpravo gosposkih strank, liberalcev in klerikalcev, ki se vzdržujejo od našega medsebojnega prepira in nas vladajo.

Sodimo, da se bo vsak pošten delavec z nami združen boril po opisanem programu. Torej, delavci na deželi, ne pustite se bogati po tistih, ki pravijo, da je naša stranka tista, ki hoče izkoriščati delavca, in da je kapitalistična. Da bo „Ekonom“ kapitalističen, to je prav. Vsi kmetje in z nami združeni delavci na deželi postanemo skupen kapitalist. Brez kapitala se ne da ničesar doseči. Toda skupni kapital ne bo last posameznika, ampak last vseh, ki bodo skupaj organizirani.

Kakor smo zvedeli, hodijo po deželi plačani ljudje — tudi kmetje in delavci so vmes — ki ščuvajo male posestnike in delavce proti naši stranki z vsemi mogočimi izmišljotinami. Ti ljudje so plačani od mogočnih ljudskih izkoriščevalcev, ki se boje naše moči. Ker vedo, da gre z našo stranko vse na deželi, zato Lujskajo male kmete in delavce proti nam. Obenem pa bi radi dosegli svoj glavni namen, da bi razbili našo moč. Ne pustite se zapeljevati po teh ljudeh, mali posestniki in delavci na deželi, le brezskrbno se naslonite na našo stranko, ki bo tvorila glavno moč v deželi in v državi, ki vas ne bo izkoriščala in ki bo skrbela za to, da boste med nami enaki med enakimi. Ob občinskih volitvah nastopite skupno, sestavite skupno listo kmetov in delavcev! Dalje bomo sodelovali tudi pri drugih združnih organizacijah, posebno pri lesnih združenjih, pri katerih skupnem dobičku naj bodo udeleženi tudi delavci. Našega kapitala, ki leži v gozdih, ne pustimo več v rokah posameznikov, ker tako nima od gozda nič ne lastnik, nedelavec. Le vkup, uboga gmajna, kmet in tisti delavec, ki živi med nami! Vsi v boj za Staro Pravdo, za prostost in svobodo tlačanih!

Matija Gubec.

Cista resnica.

Na članek „Razkrinkane laži“ v prvi številki „Domoljuba“ z dne 8. januarja 1920. dajem sledeče v presojo:

Od „Kmečke zveze“ v St. Janžu sem prejel dne 27. decembra 1919. okoli 8. ure zvečer pismo naslednje vsebine:

„Spoštovani g. Iv. Majcen, načel. in voditelj Samostojne km. stranke v St. Janžu.

Podpisana Kmetiska zveza Vam uljudno natančno 800.000 K dolga, sedaj pa, da ima premoženja natančno 175 milijonov.

Ker ste Vi na zadnjem svojem shodu in po raznih drugih shodih in privatno govorili in ljudstvu prodajali kot kristalno čisto resnico:

- 1.) Da je klerikalna vlada naredila maksimalno ceno za vino, dokler ni nakupila Gospodarska zveza dovolj vina.
- 2.) Da si je pridobila kršč. soc. zveza več sto milijonov.
- 3.) Da je tovarnar Polak imel pred vojno natančno 800.000 K dolga, sedaj pa, da ima premoženja natančno 175 milijonov.
- 4.) Da se je dr. Lampe zastrupil.
- 5.) Da je v naši dekaniji šola, v kateri je učil katehet lasko leto samo trikrat krščanski nauk.
- 6.) Da je dr. Sustersič zapravil 11 milijonov ljudskega premoženja.
- 7.) Da so v glavnem odboru Km. zveze prošli in kanoniki.
- 8.) Da je klerikalna vlada zaukazala kolekovanje denarja.
- 9.) Ste nekako indirektno namigovali, da je g. župnik kriv, da je stara Avstrija vzela zvonove in kriv tudi, da ni denarja.
- 10.) Imeli ste tudi precej govoriti radi proračuna kalske šole;

vas vsled tega podpisana Km. zveza uljudno vabi in pozivlja, da se shoda sigurno udeležite, in vse te trditve vpricho verodostojnih prič jasno in dočno dokazete.

V slučaju, da bi bili Vi osebno zadržani pa prosimo, da pošljete jednega izmed svojih zastopnikov, ki bo v Vašem imenu vse te Vaše

trditve dokazal. Mi hočemo v tem oziru jasnosti in ne smemo in ne moremo dopustiti, da bi Vi govorili in predbacivali naši stranki hude obdolžitve, brez zadostnih dokazov.

Zagotavljamo Vas, da boste dobili svobodno besedo, in da Vas med Vašim govorom nihče ne bo motil. Zagotavljamo vas tudi, da pri nas ne bodo govorile pesti, kot na vašem zadnjem shodu, ampak le umski razlogi. Trdno pričakujemo, da se odzovete našemu prijaznemu vabilu in pripeljete seboj vse trezne in poštene pristaše.

Ker Vam je gotovo znano, da je zborovanje v dvorani precej različno od zborovanja v šoli, v kateri so politični shodi prepovedani, vsled tega opozarjamo v prvi vrsti Vas in z Vami vred vse Vaše somišljenike na naredbo min. sv. ta z dne 20. maja 1919 Uradni list 98 in na zakonu o varstvu zborovalne svobode z dne 26. 4. 07. §§ 15—17.

Pisali in navedli smo točke, na katere zahtevamo odgovora in dokazov radi tega, da se lahko na odgovor temeljito in vestno pripravite!

Kmetiska zveza za obč. St. Janž.

Vodenik Jozef s. r.

Grom s. r., t. č. tajnik.

Prepričan sem, da me je KZ. (ali še bolje rečeno g. župnik Bajec) vabila na shod v nadi, da se ga ne bom mogel udeležiti, ker sem imel za isti dan in ob istem času razglašen shod SKS. v Tržišču. Dokaz temu je dejstvo, da so se takoj pri otvoritvi shoda nekateri iz štaba KZ. muzali, češ, saj Majcna ne bo na shod. Gospod župnik je imel v tej zavesti tudi že pripravljen zavito utemeljevalen govor z ozirom na navedene točke. Veselje je bilo malo prerano.

Ko stopim na zborovališče, čita ravno gospod župnik preje omenjene točke in me pozove k odgovoru; temu pozivu sem se samoobsebi umevno rade volje odzval in podajam v naslednjem jedro svojega govora:

„Dragi tovariši, kmetje in kmetice! Pozvau sem, da se tukaj zagovarjam, upam pa, da me ne boste že danes sodili, kot se govori po fari, da bodo po volitvah vsi postreljeni, ki ne bodo volili in držali s SLS. (Gospod župnik: Kdo je to govoril?) Žena iz Marijine družbe je to govorila. (Župnik: To so babje čenče.) Gospod župnik, niso le babje čenče, tudi dejstva bi bila, ako bi imeli poleg vaše karakteristične neusmiljenosti tudi za to potrebno moč. Dokazov je dovolj od začetka pa do konca vojne in okrožnica SLS. iz leta 1914. naroča vašim zaupnikom, naj vsakogar naznanijo, kdor bere protiklerikalno časopisje, kajti tisti je že srbofil, veleizdajalec, on ni patriot, on ne ljubi svojega naroda, ker ni v vrstah avstrijskih rabljev, da bi jim pomagal moriti lastne brate, da bi srebal z njimi bratsko kri.“

(G. župni upravitelj v p. Jakob Bajec in kaplan Pavlič: „Dol z liberalci!“ J. Bajec na to: „Liberalci je hudič!“ Župnik Bajec: „To ni dostojno, bodisi od tega ali od onega!“ Proti meni pa: „Pojdite k točkam, na katere imate odgovarjati!“)

Vsak govor potrebuje uvoda. Prosim pa, da skrbite za red in mir, kakor mi pismeno zagotavljate in se opirate celo na zakone in odredbe. Čudno, da danes poznate toliko paragrafov o zborovalni svobodi, a danes teden ste poslali na naš shod nekaj svojih kričavec brez paragrafskih nagobčnikov z namenom, da bi nam z vztrajnim vmesnim kričanjem preprečili shod. O ti ljuba hinavščina in nedoslednost!

V pismu velikodušno omenjate, da ste mi zato poslali pismene točke, da se lahko pripravim na temeljit odgovor. Prosim vas, nikar ne bodite naivni, ali pa pametnih ljudi ne imejte za tako naivne in omejene, da bi verjeli, da ste mi dali čas od snoči, od osme ure zvečer, pa do danes zjutraj za temeljito pripravo, temveč le za „nepripravo“. Sploh je pa odgovor na stavljenе točke bil že tolikokrat utemeljeno povedan od raznih ljudi in na raznih krajih, da je kaka posebna priprava nanj le potrata časa.“

(Gospod župnik: „Gospod župani, pojdite k stvari!“) „Pa grem!“ Nato preberem prvo točko in jo pojasnim sledeče: „Da je klerikalna vlada delala maksimalne cene pri kmetijskih produktih, oziroma, da je tozadevne odredbe z vso vnašo podpirala, ali da jih vsaj ni nikdar imela volje preprečiti, je dokaz to, da, ko je bila razglašena prosta kupčija s poljskimi pridelki in z živino

od centralne vlade v Beogradu, so šli vaši in socialnih demokratov poslanci protestirati proti tej odredbi. To potrjuje „Slovenec“ z dne 12. marca 1919.

Da ste imeli svoj čas vlado v rokah, ste pa sami to točno izjavljali na vseh shodih pred vojno, na katerih ste agitirali za svojo stranko in parola je znana: „Le naša stranka je prava, ona ima pri vladi moč in zaslonbo!“

Kdo je z večjim veseljem odobral avstrijske proračune, s čigavo pomočjo je stopil v veljavo črnovojni dajatveni zakon? Poglejmo, od katere stranke poslanec je bil za to odlikovan! Se spomnite? Ne hudo radi — kaj?

Kdo je pa oznanjeval maksimalno ceno za vino in ostro zabičeval, da se je mora vsakdo držati? Leta 1917. ste vi, gospod župnik, kot velik prijatelj zatiranih, kupovali za „Gospodarsko zvezo“ po dve do tri krone vino, katerega je lahko ona pozneje prodajala od deset do trinajst kron. Ali niste s tem pripravili naše občane ob lepe stotisoče? Če je „Gospodarska zveza“ tako naklonjena kmetu, zakaj mu te razlike ne izravna?

Pod točko 2. omenjene trditve, da si je kršč. soc. zveza pridobila več sto milijonov, nisem izustil jaz, ampak sem le ponovil besede tajnika KZ. v St. Janžu, po poklicu organista in še od daleč ne kmeta, Antona Groma, ki se je pobahal, da je „Gospodarska zveza“ pridobila več sto milijonov premoženja, in da so vsled tega varne vse zadruge pod njenim okriljem. Lepo je od „Gospodarske zveze“, da je znala v tako kratkem času spraviti skupaj tako premoženje. Kmetje, največ od teh milijonov so skovali skupaj vaši žulji.

Točka 3., da je imel tovarnar Polak pred vojno natančno 800.000 kron dolga in da ima sedaj zopet natančno 175 milijonov kron premoženja, je kaj smešna. Kaj se pravi „natančno“? Če vprašate Polaka samega ali pa njegovega knjigovodjo, bo težko natančno vedel za prejšnji dolg in za njegovo sedanje imetje, tem manj jaz, ker nisem ne Polak, ne njegov knjigovodja. Da so ga pa splošno cenili s tolikim dolgom in da se ga danes ceni nad 150 milijonov kron premoženja, je pač znano. O 176 milijonih in ne o 175 pa je govoril danes teden na našem shodu socialni demokrat Gruden. Za današnjo dobro situacijo se ima pa veliko zahvaliti SLS. in nje podpredsedniku, svojemu bližnjemu sorodniku, zato vam je pa danes hvaležni mecen.

Odgovor bivšega predsednika deželne vlade, dr. Brejca, deputaciji kulturno-gospodarskega odbora za Mirensko dolino, ki je interpelirala zaradi preprečitve navijanja cen in veriženja, je dokaz, kako sistematično ste podpirali vojne dobičkarje. Deputacija mu je razložila neznosen položaj kmetov zaradi navijanja cen. Gospod dr. Brejc je vprašal, kako naj postopa. Svetovalo se mu je, naj verižnike in navijalce cen kaznuje s strogim zaporom, in če je obrtnik, naj se mu vzame obrt, ker kaznen par sto kron jim ne zadostuje, saj te lahko plačajo. Dr. Brejc je odgovoril, da je to avstrijski sistem, in da s kaznimi ne pride naprej. Ko ga deputacija vpraša, kaj naj napravi kmet, on modro odgovori: „Ne kupite!“

Polak je imel po prevratu na vagone usnja in kož avstrijskega erarja, kar bi imel izročiti istemu od 13 do 15 kron za kilogram, a tedanja deželna vlada ni imela nič proti temu, če je prodajal usnje za ceno do 100 kron za kilogram. Kmet pa, če ne moreš kupiti, ne kupi in hodi raje bos. Ložje hodiš ti bos, kot bi pa Polak dajal usnje za ceno, ki bi mu še vseeno ne kazala izgube. Kmetje, izkoriščali so nas na vse načine in nas še bodo, če ne bomo pravočasno izpregledali.

Da se je dr. Lampe zastrupil, si nisem ne izmislil in ne trdil. Govoril sem pa in trdim še danes, da je SLS. popolnoma ista, kot je bila, le s to razliko, da je izgubila dr. Šustersiča, ki je pa pobegnil in ga ni stranka vrgla, kakor nas hoče prepričati. Mirno je izkoriščal kmeta do zadnjega trenutka in ko je čutil, da so mu tla že precej vroča, se je zopet mirno in nobel odpeljal z deželnim avtomobilom v spremstvu dveh policistov. In še malo izpremembe je pri stranki. Štefe se je obesil (ali ga je pa mogoče obesila stranka, saj je tudi dr. Šustersiča vrgla) in govori se, da se je baje dr. Lampe zastrupil. Ta glas je šel po mestu in po deželi in menda ga niste od mene najprvo čuli.

Da je v naši dekaniji šola, v kateri je učil katehet lansko leto samo tri ure krščanski nauk, sem trdil in to storim še danes. Gospod dekan me je v tej zadevi pismeno pozval na odgovor in mi zabičal celo s sodnikom. Odgovoril sem mu, da sem mu pripravljen dati pred sodnikom vsa potrebna pojasnila in svojo trditve tudi dokazati, ker nisem tako nesramen, da bi napadal ljudi imenoma in javno, kot se dogaja pri vas celo z lece. Če se je pa gospod dekan zadovoljil s tem odgovorom in me ni citiral pred sodnika, je to njegova stvar.

Točka 6., da je dr. Šustersič na čelu svojih političnih pristašev zapravil še več kot enajst milijonov kron ljudskega premoženja, je javna tajnost. Saj je nas kmete samo pri „Vnovčevalnici za živino“ ogoljufal za enajst in pol milijona kron. Za koliko smo bili udarjeni pri prasičih in kako je gospodaril z deželnim denarjem, je drugo vprašanje. Kam se je neki razdelila letno proračunjena vsota za kmetijstvo? Gospodu župniku Bajcu je gotovo še znano, kako je svoj čas tožil napram drugim in tudi napram meni o zapravljanju deželnega in etja po doktorjih Šustersiču, Lampeju in Peganu in da celo poslanci SLS. niso imeli vpogleda v račune. Knjigovodjem je bila zaukazana stroga molčečnost. Likvidacijska komisija niti po preteku štirinajstih mesecev ne more dati jasne slike računov.

Pogovorimo se še o 7. točki, da so v glavnem odboru KZ. le prošti in kanoniki. Kaj je KZ.? Saj to ni stranka! Ona je le vejica na drevesu SLS. ali drugače: SLS. je hiša, ki ima tri kote. V kot KZ. hočejo potisniti kmeta, kot KSZ. je pripravljen za delavce in en kot imajo rezerviran za obrtnike. V sredini so pa duhovni, advokati in profesorji, ki odločujejo in vodijo vso hišo. Poglejte listino svojih poslancev v Beogradu! Med vsemi so en kmet in dva veleposestnika, drugi so pa duhovni, profesorji in advokati. „Kmetško zvezo“ vodi gospoda SLS. Da ni KZ. res kmetška, dokazuje to, da so na Štajerskem sami duhovni ob priliki duhovnih vaj v Mariboru napravili oster protest proti brezbriznosti poslancev SLS., ker se ne potegujejo za kmeta. Na shodih pred volitvami obetajo zlate gradove ko so izvoljeni, se kmetu smejejo. KZ. stavi proteste proti dohodniškemu davku, proti štajerskemu vinskemu davku. (Na Štajerskem mora namreč vsak kmet plačati davek od vina, četudi ga uporabi zase.) Vse lepo, pa smešno tudi. Najprej zakon potrdijo, potem pa protestirajo proti njemu. Nikar se z gnojnic ne umivajte! Kaj nas imate res za tako neumne? Če bi imeli voljo pomagati kmetu, ne bi odobrili takih zakonov, ker so pa sami sebičnejši in jim je dobrobit kmeta deveta briga, zato so nam naklonili te davke. Prej so nas topli, pred volitvami nas pa obvezujejo, da bi od naših ran ne poginili sami.

Da bi klerikalna vlada zaukazala kolkovanje denarja, nisem govoril, pač pa so govorili to vaši pristaši, da je napravila to SKS. (Župnik Bajec: „Kdo je to govoril?“) Vodenik, Sternad in drugi, ki ste jih vabili v župnišče, da jim stvar pojasnite.

Da je pa danes naš denar vreden tako malo, je krivda klerikalcev in radikalcev, ker niso pustili pravočasno krone dobro žigosati ali pa zamenjati, ampak so dali tihotapcem priliko za uvoz denarja.

Zakaj pa je dr. Korošec kupoval v Ameriki moko za zlat denar, saj je je bilo v Banatu dovolj. Zelo potreben je bil tudi nakup ženskih modrcev, svilenih jopic in drugega luksusa!

Kaj se pa pravi, kakor je v točki 9. omenjeno, indirektno namigavati, da je gospod župnik kriv, da je Avstrija vzela zvonove in da zanje ni denarja. Ne indirektno, ampak direktno lahko namigavam, da ste ne samo vi, gospod župnik, ampak vsi voditelji SLS. indirektno skrivni, da so šli zvonovi, da je danes toliko invalidov in revščine. Kdo pa je za vojno toliko agitiral, tako grozil, da mora vse za vero, dom, cesarja v boj, kot pristaši SLS. Spomnite se na shod v letu 1914. tik pred vojno ravno na tem prostoru! Z dr. Lampetom sta navduševala ljudi za vojno in jih vzpodbujala k maščevanju nad Srbi in jih zaklinjala, da morajo uničiti srbske tolpe. Poslanci naj dajo državi vsa pooblastila za nabavo moralnega materijala. Milijoni in milijoni naj se dovolijo za nabavo kanonov in bojnih ladij. In ko sem se jaz oglašil s ponižnim vprašanjem, če bo imel kaj kmet od tega, je vprašal dr. Lampe ves srdit, kdo je tako predrzen, in ko ste vi, go-

spod župnik, mu pojasnili, da je to naš župan, je pokazal dr. Lampe proti meni in dejal: „Poglejte ga srbofila, sovražnika naše države!“ Gospod župnik, takrat bi samo še „na beseda zadostovala, pa bi bile štete moje ure in končal bi na ljubljanskem strelišču.“

Ali se še spominjate, da je svoj čas naš Prijatelj ob priliki proglastitve zveze z Avstrijo in Turčijo in o sveti vojski dejal: „To bo pa res lepa sveta vojska!“ Ko ste zvedeli za to, ste ga pismeno obvestili, da bo moral zagovarjati svojo izjavo. Prijatelj je bil ves prestrašen in je šel k vam s „Slovenskim Narodom“, v katerem je bila dotična notica, da se opraviči. Velikodušno ste mu pojasnili, da so Turki naši zavezniki in da je tako govoričenje kaznivo. Gotovo se tudi še spominjate, da ste poklicali v župnišče invalida, ker vam menda ni „odrajtal“ bire in mu zagrozili, da zadostuje dopisnica, pa bo v srelskem jarku.

Tako se je godilo pri nas in vsepovsod. Če ne bi toliko agitirali za vojno na shodih in v cerkvi, če ne bi imela avstrijska vlada v SLS. take zaslonbe, ne bi trpela vojna pet let in tudi zvonov ne bi požrla.

Zaradi proračuna kalske šole povem le to, da je bil isti brez seje krajnega šolskega sveta od vas, gospod župnik, in od kalskega gospoda nadučitelja sestavljen na okrog 10.800 kron in da ga je okrajni šolski svet znižal na 4000 kron. Kaj hočete še lepših kmetških prijateljev. Če bi bil ta proračun odobren, bi imela tukajšnja občina samo za dvorazredno kalsko šolo 83%no naklado, kje so pa še petrazredna šola v St. Janžu in druge potrebščine! Sedaj so prišle vse občinske naklade na 93%. Sklicujete se na ljudsko zastopstvo. Tu ste pokazali, da vam je ljudstvo le slepo orodje.“

Nato me je gospod župnik rinil z odra, češ da sem že končal. Socialni demokrat Gruden protestira proti temu in kliče: „Pustite Majcnu govoriti, dokler hoče, saj ste mu dali besedo!“

Ker je večina moj govor odobraval in so bili celo najboljši pristaši SLS. in KZ. že nekam zmedeni, saj je župni upravitelj v pok. Jakob Bajec zaklical kaplanu na neko opazko: „Tiho bodi, čuk!“ in ker se je gospod župnik bal, da bi mu povedal še kako čisto resnico, in me ponovno opozarjal, da sem stavljene točke izčrpal, sem smatral svojo nalogo za docela in dobro izvršeno, o čemer naj presoja tudi javnost. Gospod župnik bi bil rad odgovarjal na moja izvajanja, a mu je vedno ušlo s tira in se je poznalo, da je imel svoj govor, oziroma suhoparne pripombe k omenjenim točkam že preje sestavljene, a sem mu jaz nehoti zmedel pot.

Zakaj ni gospod župnik objavil v „Domo-ljubu“ tudi točk 7. in 8., kakor so v pismu, naslovljenem na me? Mogoče se je malo zaletel, ko je diktiral pismo.

„Domo-ljubov“ dopisnik izraža odkritosrčno veselje nad tem shodom. Pa menda ne izraža s tem krščanske ponižnosti v nadi, da kdor je z malim zadovoljen, bo veliko dosegel. Izvajanja glavnega govornika gospoda župnika Bajca so bila res tako stvarna, da težko, če ne bodo zdravilno vplivala na marsikakega pristaša KZ., da bo začel misliti s svojo glavo in gledati s svojimi očmi.

Shod je bil dokaz ne politične zrelosti SLS., ampak njene politične prezrelosti in onemoglosti.

Jasno nam je, da gotovih gospodov še ni volja spustiti vajeti in biča iz rok, ampak se hočejo še naprej vozariti v vozu, v katerega so zapregli kmeta. Pa počasi se bodo pač morali sprijazniti z mislijo, da se jim je voz prevrnil in da ga ni mogoče več postaviti. Nikoli vas še ni bila volja, nam kmetom pomagati in menda še tudi sedaj ne.

Pojdimo vsak za svojim poslom in mi kmetje neustrašeno naprej! V boj za Staro Pravdo in za naše pravice!

Ivan Majcen, župan.

Ali so naše težnje res srednjeveške?

Z ravnateljem meščanske šole in članom višjega šolskega sveta, gospodom Luko Jelenem, sva se srečala zopet enkrat, po dolgem presledku, na potu življenja. Kot prijatelja in stara znanca sva si segla v roke in prijatelj Luka ni imel nujnejšega, kakor označiti moj govor na kmečkem taboru v „Unionu“, kot srednjeveški,

starinski in nazadnjaški. Omenil je, da bi bili morali govoriti kmetu tako pred „tridesetimi leti“, ne pa sedaj.

To je za nas dragoceno priznanje!

Ko so pred več kot 30 leti prevzeli vodstvo slovenskega kmeta v svoje roke razni prijatelji slovenskega kmeta iz klerikalne in liberalne stranke, so mu pripovedovali in pridigovali, kako dobro se mu bo godilo pod njihovim nesebičnim vodstvom. Predočevali so mu nebesa na zemlji in po smrti. Kmet, zaupljiv in lahkoveren, je verjel vabljivim besedam, ni stremil za napredkom in puščal svojim voditeljem proste roke. Vodili so ga v temi ter si podajali njegovo usodo iz rok v roke, sejali med njegove vrste prepir in sovraštvo, razdvajali ga in vladali.

V času zadnjega četrstoletja smo se skušali kmetje-večkrat otresti nenravnega vodstva in sramotnega jarma. Stremili smo po napredku, po osamosvojitvi in po združitvi. Vsak tak poizkus pa so zatrli z združenimi močmi že v kali, zavedajoč se, da pomeni zavoden in prost kmet smrt njihovi vladi. Pri vsakem takem poizkusu so si podali desnice in bili edini, da kmet potrebuje višjega vodstva, da se kmet ne zna sam niti voditi, niti vladati. Ker smo bili vzgojeni, namesto v krščanski ljubezni, v peklenem sovraštvu, nismo bili edini. Na migljaj naših voditeljev smo si skočili v lase, klali se med seboj, dokler nismo izmučeni in poraženi v bratomornem boju zopet uklonili tilnika pod sramotni jarem.

Po vsakem takem poizkusu je zopet z novo silo zažvižgal sramotni bič. Vemo tudi, da je naše doseganje voditelje podpirala pri tem nazadnjaška avstrijska vlada, in ravno vsled tega moramo njihovo postopanje proti našim težnjam imenovati hinavsko izdajalstvo. Namesto, da bi bili nam priskočili na pomoč, so se udinjali vladi in marsikomu izmed njih je zasijal zlat križec na nejunaških prsih. Neveden in nepoučen kmet pa se je z velikim spoštovanjem odkrival takemu svojemu voditelju in obenem izkoriščevalcu. Stal je pred njim, kakor suženj z odkrito glavo in bil ponosen, da sme govoriti s prijaznim gospodom. Oznanjeval je potem njegovo ljubeznivost, priprostost in dobrotljivost svojim tovarišem kmetom, ki so bili tudi ponosni, da imajo voditelja, kateremu se na prsih sveti zlat zaslužni križec.

Pred tridesetimi leti, rekel je prijatelj g. Jelenc, bi morali pripovedovati kmetu to, kar ste mu pripovedovali na kmetskem taboru v „Unionu“. S tem priznanjem je postavil tedanje in poznejše voditelje kmeta na sramotni oder.

Zakaj pa niso tedanji kmečki voditelji tega, kar je čul na shodu v „Unionu“, pripovedovali in pridigovali že pred tridesetimi leti? Zakaj? Zato, da se neizpodbitno uresničijo moje zgoraj navedene trditve. Kmeta so za vsako ceno držali v nevednosti in ga izkoriščali do skrajnosti. Gospod Jelenc kot ravnatelj meščanske šole mi bo gotovo pritrdil, da brez osnovnega pouka tudi štiriletni pouk v meščanski šoli ne bo dosegel pri učencu povoljnega uspeha. Če pride k vam učenec, da se vpiše v meščansko šolo, ga ne boste sprejeli, če ni zadostil zahtevam ljudske šole. Buditelji kmeta moramo, kar je pač žalostno in za doseganje voditelje tudi obsodbe vredno, pričeti šele z osnovnimi nauki. Sami priznavate, da bi se bilo to moralo zgoditi že pred tridesetimi leti, sami obsojate naše doseganje voditelje, ker niso že pred tridesetimi leti storili svoje dolžnosti. Ali hočete, da naenkrat preskočimo tridesetletno dobo osnovnega nauka? Ali hočete, da pripeljemo kmeta neoučenega, nezavednega in nezrelega pred gotova dejstva? Da, to želite vi in vaši vrstniki v nadi, da bo kmet brez osnovnih naukov prevzel vodstvo v svoje nevesče roke in zavozil kmečki voz v močvirje ter se v njem pogreznil. Ne bojte se! Suženj, ki je znal streti sramotne verige suženjstva, ne bo nikdar več prožil svojih prostih rok, da mu jih zvežejo! Kar ste zakrivali vi, popravili bomo mi, kar ste zamudili vi, pospešili bomo mi in prisegam vam, da postavimo vam in vašim vrstnikom v doglednem času poučenega, samozavestnega, za vse dobro vnetega in, kar je glavno, prostega kmeta nasproti. S takimi boste imeli računati, ko se snidemo na odprtem polju.

V ilustracijo naj navedem del mojega gospodu Jelencu nevšečnega govora na kmečkem taboru v „Unionu“:

„Dragi tovariši! Poglejmo zemljo od severnega ledenega morja, rajonov večnega snega, do južnega tečaja! Ti, kmet, in tvoji predniki so bili, ki so jo pripravili za človeška bivališča. Bili so in smo prvi kulturni delavci, ki so pripravljali pot drugim stanovom, kateri so, izrabljajoč nrvnost in pridnost poljedelca, svojega rednika in dobrotnika, zaslužili. Dragi tovariši! Ko se bomo enkrat zavedali svoje moči in veličine, svoje veljave in pomembnosti za ves človeški rod, ko se bomo zavedli svojega ponižanja, hlapčevstva in suženjstva, takrat mora naša suženjska in hlapčevska, mirno se po naših močnih žilah pretakajoča kri vzkipeči, naš ponos in naša moč morata na dan, čutiti jih mora in tresti se mora pred njima vesoljni svet. Ko se v jutro prebudiš in si uravnaš še od prejšnjega dne utrujene ude, zavedaj se veličanstva svojega stanu, svoje moči in pomembnosti. Ko ti bo pri trdem delu pot curkoma lil po izsušenem obrazu, bodi ponosen in zavedaj se, da je ta zemlja tvoja, da si njen gospodar, da si član najmočnejšega, svet vzdržujočega stanu. In ko se zvečer utrujen pripravljáš na počitek, bodi pomosen, da si čez dan sam več koristil s trdim delom človeštvu in domovini, kakor tucat tistih, ki so cel dan pri vinu in viržinkah proučevali in reševali kmetijski in splošni položaj. Boj, katerega bijemo mi, ni boj za nadvlado kmetijskega stanu nad drugimi stanovi, temveč boj za našo osamosvojitvev in enakopravnost, sveti boj za „Staro Pravdo“. Nikomur se ne bomo več odkrivali (hotel sem s tem reči, da ne bomo trpeli nad seboj nobenih voditeljev iz drugih stanov), združeni v nepredorne vrste, samozavestni, ponosni, čisti in nepremagljivi gremo v boj za svete naše pravice, do končne zmage. Od našega pohoda nas ne odvrne nobena naravna ali nadnaravna sila.“

Če je ta govor srednjeveški, nazadnjaški in zastarel, naj sodi in razsodi naš kmet, kakor je sodil in obsodil že tiste, ki bi mu morali že pred tridesetimi leti tako govoriti in ga vzpodbujati, da se osamosvoji. Ko bi mu bili vi in vaši vrstniki takrat govorili tako, bi ne bilo vam učiteljem treba v preteklem četrstoletju z „numeriranimi kostmi“ hlapčevati in — stradati.

F. Kuralt.

Klerikalna stranka in osemurni delavnik.

V naši novi državi Jugoslaviji je bilo prvo delo posili-državnikov kopati državi in ljudstvu grob s tem, da se čim manj dela in čim več mogoče zapravlja.

Blagostanje držav in narodov obstoji le v tem, da se delovno moč (energijo) vsakega posameznega človeka kolikor mogoče porabi za njegovo in za celokupnosti dobrobit. Delo ustvarja narodno premoženje in blagostanje.

Nemci in Amerikanci se tega držijo in delajo vztrajno in čim največ mogoče, a pri nas se uvaja osemurni delavnik, ki bi ga radi prenesli tudi na kmete, čeprav mora vsak človek vedeti, da se kmet ne more in ne sme ravnati po uri, ampak po letnem času in vremenu, ker mu pšenica ne raste v kašči, marveč na njivi, ki nima strehe in je zato izpostavljena vsem vremenskim neugodnostim.

Osemurni delavnik je pripravil in naredbo izdelal klerikalni minister Gostinčar s pritrdilom klerikalne stranke.

Ta stranka je taka, kot ona deklica, o kateri poje narodna pesem: „En'ga, dva al' tri golj'fa, druge pa za norca 'ma“. Zakaj? Za kmeta tiska „Domoljuba“ in „Slovenskega Gospodarja“, za tovarniške delavce izdaja dnevnik „Večerni list“, za meščane, trgovce, industrijce in kapitaliste tiska „Slovenca“, za posebno pobožne, za Marijiné device, za nelajike itd. pa zopet druge liste. V „Domoljubu“ in „Slovenskem Gospodarju“ pišejo tako, da je kmetu všeč, v „Večernem listu“ tako, da ugaja tovarniškim delavcem, v „Slovencu“ pihajo razni gospodje meščanom, trgovcem in kapitalistom na srce, v raznih drugih pobožnih listih pa ščuvajo proti vsem, ki nočejo trobiti ali v „Domoljubov“, ali „Večernega lista“, ali „Slovenca“ — rog.

„Domoljub“ in „Slovenski Gospodar“ se jokata, kaj bo s kmetom, če se splošno uveljavi osemurno delo, „Večerni list“ pa se krega s socialno-demokratskim listom „Naprejem“, kdo

je več za delavca naredil in hvali Gostinčarja kot stvarnika osemurnega delavnika. Silno predrzni so ljudje iz klerikalne stranke. Svoje bralce imajo za tako neumne, da se prav nič ne bojijo javno pisati v kmečkem (?) listu proti osemurnemu delavniku in se istočasno v svojem delavskem (?) listu na vso moč potegovati za osemurni delavnik in povečevati to naredbo naravnost po božansko. Mislijo, da je kmet še vedno tako neumen, da bo bral samo „Domoljuba“ in „Slovenskega Gospodarja“ in samo to verjel, kar mu ta dva pihata na dušo ter da se ne bo upal pogledati v druge liste klerikalne stranke, kjer se piše proti kmetu. To početje klerikalne stranke je tako nizkotno in tako nesramno, da se mora vsakemu človeku gabit, ker taka nepoštenost ne sodi med kulturne ljudi. Menimo, da bi „Slovenska ljudska stranka“ dobila zasluženo brco še med zamoreci, ako bi med nje prihajala s takim hinavstvom.

Učijo, da je lagati greh, a sami lažejo kot zastavo in hočejo voditi ljudstvo za nos.

Mi kmetje nismo proti osemurnemu delavniku v takih obratih, kjer to zahteva obzir na zdravje, kjer pa ti obziri niso na mestu, smodločno proti. Država naj ljudi ne sili, da nedelajo, ampak naj jih k delu navdušuje ter poskrbi za dober zaslužek. Dajte ljudem priliko, da si z delom zaslužijo kaj, ne gonite jih pa v nedelavnost. Le z delom se ustvarja blagostanje države in državljanov.

Dela je v Jugoslaviji čez glavo dovolj.

Ako bomo delali in prođacirali, bomo gospodarsko napredovali, ako pa bomo držali roke križem, bomo kmalu vsi berači.

Boj za kmečki dom.

Vse narodno življenje se je zbiralo in gibalo okoli kmečkega doma. Države so vstajale in padale s kmečkim domom. S slovenskim kmetom, s slovenskim kmečkim domom stoji in pade slovenski narod, tako je govorila slovenskemu kmetu ob raznih prilikah slovenska inteligenca. Trdni so bili kmečki domovi ob času Samovega kraljevanja, ko so jih čuvali kmečki starejšine. Potem pa tisočletni boj za slovenske domove, slovenski domovi se rušijo, jugoslovanski narod životari. Boj Matije Gubca, boj za Staro Pravdo, je bil boj za kmečki dom. Najslabši časi so bili, kadar jugoslovanski kmet ni imel več odporne sile v boju za svoj dom. Star slovenski pregovor to tako označi: „Ko gospoda kmeta uči, se mu slabo godi!“ Vkovani v verige nemškega in mažarskega gospodstva, brez upanja boljše bodočnosti, je moral naš kmet zapuščati svoj dom in iskati druge domovine.

In kaj pa danes? Ali se ne bomo otreli starih verig? Imamo svojo novo državo Jugoslavijo, imamo po tisoč letih zopet svojega kralja iz kmečkega rodu. „Kmet, zemlja je božja in tvoja!“, tako nam je zaklical ob nastopu svoje vlade. Ali naj kmet samo mirno dela in počiva na svoji zemlji, o njegovi usodi pa naj odločujejo drugi? Preteklo je res dobrega pol leta, kakor bi ne bilo več jugoslovanskega kmeta. Zdelo se nam je, kakor bi šel glas po svetu: „Kakšno podlago ima nova Jugoslavija, kjer ni več kmeta, kakšna bo Jugoslavija brez kmeta? Nam se zdi, da je morala antanta pri svojih mirovniških pogajanjih računati s tako Jugoslavijo, zato so nas postavili za italijansko kmetijstvo, ki ga tudi ni, vzeli so nam morje in nas pustili na cedilu. Antantni diplomati nas sodijo po delih. Kje pa je v Jugoslaviji kaka kmečka organizacija, kjer bi ji načeloval kmet? Ali je antanta že videla kakega jugoslovanskega kmeta? Na tako nizko stopnjo ste spravili slovensko kmetijstvo. In po preteku enega leta? Najraje bi imeli še zanaprej slovenskega kmeta zaprtega v kurniku. Prave avstrijske razmere. Samo strankarstvo in hujskanje, vsaj ta gospoda nima pojma o narodnem gospodarstvu.

Slovenski kmet pa ni spal in ne spi; zbira se okoli SKS., zvedel bo svet, žalibog res mogoče malo pozno, da se slovenski kmet giblje in dela za ujedinjenje vseh jugoslovanskih kmetov.

Prišlo je novo leto. Bodimo čisto odkriti, za nas ne leto miru, boj za naš kmečki dom nas čaka. Sejejo prepir in bodo želi vihar, ta vihar bo politični boj, kakršnega še ni videla Slovenija. Tega boja nas ni treba biti strah in ne

Ali je že v vaši občini krajevni odbor SKS.? Ustanovite ga takoj!

sram, ta boj bo v zgodovini Jugoslavije častni boj, boj, ki bo pokazal svetu, kaj zmore slovenski kmet.

Dr. Korošec piše v „Slovenca“ z dne 25. decembra m.l. članek: „Mir in delo“. Mi pa pravimo: „Lahko bi bila mir in delo, če bi za doktorjem Krekom, prijateljem kmetov, ki je umrl kot veliki Jugoslovčan, prišel njegov veliki naslednik, ki bi izpolnjeval njegov testament. Pa gospodje okoli dr. Korošca so premajhni za to. O krivih prerokih v njegovem članku naj sodi inteligenca, ki ni v prepiru prizadeta, sodila bo tudi prihodnost. Zaletavanje dr. Korošca in gospodov tovarišev pa ne bo ubilo samostojnega kmeta, ampak njegove brodarje in piške.“

Brez edinosti v vrstah jugoslovanskih kmetov pa ni bilo miru in ne bo miru in dela v korist kmetijstva.

Kmet.

Po čegavi zaslugi so bili vojaki odpuščeni?

Poslanec „Kmečke zveze“ Strcin se hvali v svojem okraju, da je izposloval odpust vpoklicanih vojakov, ki so bili odpuščeni meseca novembra m.l. Vsled teh govoric smo se obrnili do svojega poročevalca v Belgradu, ki nam poroča, da se poslanec Strcin popolnoma neupravičeno hvali. Odpust je sklenilo ministrstvo iz lastnega nagiba. Ljudje, taki so ti vaši preroki. Ali jim boste še verjeli?

Strankine vesti.

Naše stališče napram Jugoslovanski demokratični stranki.

Naši nasprotniki nas neprenehoma dolžijo zvez z JDS.; okoli trosijo laži, da smo liberalci, in se poslužujejo še najrazličnejših natolcevanj in obrekovanj.

Poudarjamo, da so vse omenjene stvari zlobno izmišljene z namenom, da bi se kmečko ljudstvo begalo, da bi se ga odvracalo od pristopanja v „Samostojno kmetijsko stranko“ in da bi se ga moglo ob bližajočih se volitvah bolje izrabljati.

Vsi nam sovražni naklepi in vse govorice so hudobna laž.

Našo stranko so ustanovili kmetje. To so storili zato, da se vendar enkrat otresejo kmetje jerobstva gosposkih stanov.

Zato je in bo ostala naša stranka — samostojna in samo kmečka, vodili jo bodo — samo kmetje.

Koliko znaša članarina?

V zmislu sklepa strankinega izvrševalnega odbora je odslej vsak naš član dolžan plačevati letnino v znesku dveh kron; tisti, ki pristopijo nanovo, plačajo tudi po eno krono pristopnine.

Vsi krajevni odbori, pozor!

Cuje se, da nekateri naši pristaši, ki so prej pripadali liberalni ali socialistični stranki, še vedno med kmetovalci agitirajo v duhu stare razdiralne politike, zabavljajo proti našim pristašem celo čez članke našega glasila, kateri njim kot takim iz enega ali drugega vzroka ne ugajajo, kakor tudi zabavljajo v prav nedostojnem tonu čez našo duhovščino. To naša strankina disciplina prepoveduje, vsled tega jih tem potom opozarjamo, ako se ne podvržejo brezpogojno našemu kmetškemu programu, jih bomo smatrali za sebične koristolovce in razdiralce naše edinosti ter jih bomo kot take iz naših vrst brezpogojno izključili, ker vemo, da se nekateri duhovščini preveč sovražni elementi vrivajo v našo stranko z zahrbtnimi nameni.

Naši shodi in sestanki.

(Okrajni odbor za ljubljansko okolico) vabi vse predsednike krajevnih odborov na zaupni sestanek, ki bo dne 26. januarja 1920. ob devetih dopoldne v gostilni „Novi svet“. Ker je sestanek zelo važen, se vas pozivlja, da se ga prav zanesljivo udeležite.

* * *

(Sestanek krajevnih odborov naše stranke na Pragerskem) bo dne 28. januarja t.l. ob deseti uri v Leskovčevi gostilni. K udeležbi se vabijo vsi bližnji odbori okrajev Slov. Bistrica, Ptuj in Maribor, desni dravski breg. Poročal bo Ivan Mermolja o strankinem položaju, o „Ekonomu“ in o občinskih volitvah.

* * *

(Krajevni odbor SKS v St. Vidu nad Ljubljano) vabi vse člane in prijatelje organizacije na prvi redni občni zbor, ki bo v nedeljo dne 25. januarja 1920. ob pol. osmih zjutraj v ljudski šoli v St. Vidu s tem-le dnevnim redom: 1.) poročila načelnika, tajnika in blagajnika; 2.) naročitev žita, moke in semen, in 3.) slučajnosti. — Za odbor: A. Koman, t.č. predsednik.

* * *

(Shodi „Samostojne kmetijske stranke“ v Posavju) bodo: dne 1. februarja: v Sevnici po prvi sv. masi, v Loki po sv. masi in na Bianci ob dveh popoldne; dne 2. februarja: v Razborju po sv. masi. Vabijeni so na te shode vsi, tudi tisti, ki delujejo proti nam. Pridite, spoznavajte naše ideje, potem pa sodite!

* * *

(Shodi „Samostojne kmetijske stranke“.) Pretečeno nedeljo se je vršilo po Sloveniji mnogo shodov naše stranke. Samo v Belokrajini so bili sledeči shodi: v Crnomlju (govoril kmet Marinko), v Dragatušu (govoril kmet Kosec), v Tribučah (govorila kmeta Kristan in Stine), v Starem trgu (govoril kmetijski strokovni učitelj Malasek), na Vinici (govoril kmetijski strokovnjak B. Skalicky). Podrobnejša poročila so nam obljubljena. — Dobro uspeli shodi so bili dalje pretečeno nedeljo v Št. Juriju in Lipljenih pri Grosupljem ter na Brezovici in v Horjulu.

(Iz Smarja pri Ljubljani.) Tudi pri nas se je začelo siliti. Nekdaj je bilo Smarje imenitno in daleč na okoli znano, a nekaj desetletij sem je pa nekako spalo. Sedaj smo se začeli nekako dramiti in gledati, kaj delajo okoliški sosede. Videč, da se drugod zbirajo pod prapor „Samostojne kmetijske stranke“, se tudi tukaj gibljemo v isti namen. Tako smo imeli dne 28. decembra m.l. shod naše stranke, pri obilni udeležbi občinstva na dvorišču g. Škrjanca, ker niso zadostovali gostilniški prostori. Govornik, tovariš Marinko, je v daljšem govoru pojasnjeval stališče kmeta pred tisoč leti, ko je bil svoboden, kako je prosto volil svoje vladarje, ravno tako jih tudi odstavljaj, ako niso bili za njega. Potem so mogočnejši podjarmili kmeta. Omenjal je tirana Franja Tahija, kako kruto je ravnal s svojimi kmeti, da ne bo zgodovina nikdar pozabila njegove grozovitosti, omenjal grozote, katere so počenjali hudobni tirani z Matijo Gubcem itd. Poudarjal je, kako zlorabljajo kmeta vse stranke, tako liberalna kakor tudi klerikalna. Kmet naj se zaveda svoje pravice, naj se združi pod en prapor, pod „Samostojno kmetijsko stranko“, opusti naj se vse strankarstvo, naj ne bode med kmeti ne liberalca ne klerikalca, temveč edino kmetje, ker imamo vsi skupne in enake težave, skupne in enake dolžnosti ter skupne in enake pravice, in teh pravic se skupno poslužujmo, delajmo z vso močjo složno, da si priborimo pravice, katere nam gredo, da izvolimo in pošljemo v konstituanto može, poslance kmetijskega stanu, ki bodo tudi v resnici zastopali kmetijski stan in mu priborili pravice. Tudi se je na dan shoda in poznejše dni priglasilo lepo število članov. Dne 11. januarja t.l. se je ustanovil krajevni odbor naše stranke.

(Iz Dobropolj.) V nedeljo dne 4. januarja t.l. smo imeli v Dobropoljah prvi shod „Samostojne kmetijske stranke“, ki je bil nad vse sijajen. Prostorna dvorana g. Ivana Štilha je bila nabito polna. Na tem shodu so pokazali Dobropoljci, da Dobropolje niso več klerikalna trdnjava, kakor so jo vedno imenovali, pač pa, da so sedaj tudi

v Dobropoljah prišli ljudje do spoznanja, kje da jih žuli čevlji. Pokazali so Dobropoljci, da niso samo za strelski jarek, temveč se tudi zavedajo svoje politične zrelosti in gledajo v bodočnost, stremeč za osamosvojitvijo. Posebno zanimanje za shod je bilo med fanti in mladimi možmi. Še pred tretjo uro je bilo že skupaj obilo poslušalcev, in ko je po tretji uri popoldne otvoril predsednik „Samostojne kmetijske stranke“, kmet Kušar, shod, je občinstvo govornikom burno pritrjevalo. Vladala je med zborovalci najlepša edinost, ker je spoznal na shodu vsakdo, tudi ako je bil dosedaj še pristaš nam nasprotni „Kmečke zveze“, da le v združenju v „Samostojni kmetijski stranki“ je naša rešitev. Ko je končal govor tovariš Pucelj, kateremu se je tudi želelo pritrjevalo, se je izvolil krajevni odbor naše stranke. Končno je prosil za besedo „zveza“, jurist Žužek. Ko je predsednik shoda dal na glasovanje, ali hočejo Žužka poslušati ali ne, so zborovalci takoj odgovorili, da ga nočejo poslušati, ter da naj on raje govori svojim Marijinim devčkam. Naš veličastni shod je hudo razburil tiste, ki se boje za nadvlado. Lahko si mislimo, po čigavem naročilu letajo sedaj Marijine device okrog ter hujskajo žene proti možem. Uspeha pa ne bodo dosti imele, ker naše žene niso „slepe“, temveč z nami možmi vred jasno in pogumno gledajo v boljšo bodočnost.

Kmet iz Dobropolj.

(Iz Novega mesta) se nam poroča: V nedeljo dne 7. decembra m.l. smo si kmetje novomeškega okraja ustanovili svoj okrajni odbor — svojo centralo, na katero se naj krajevni odbori novomeškega okrajnega glavarstva v vseh stvareh obračajo, in sicer na naslov: „Tajništvo okrajnega odbora SKS. na Grmu pri Novem mestu“. Okrajni odbor je dosedaj priredil enajst dobro obiskanih shodov in zaupnih sestankov, na katerih se je temeljito predelal program prve in edine slovenske, prave kmečke stranke in druga važna gospodarska vprašanja. Dolenjski kmet je pokazal, da zna misliti s svojo lastno glavo, da se hoče otresti tujega jarma, tujega gospodarstva; da noče več voditeljev, ki so ga poznali samo ob času volitev. Med vojno ni imel zaslombe pri njih, niso ga podpirali. Nasprotno, z vojnimi posojili so njega in občino obremenili. Rekvizicije so se zelo strankarsko pristransko izvedle. Ni časa in prostora naštevati grehov raznih central kakor vnovčevalnice, deželnega mesta za krmila i. dr. Tudi ne pozabimo Šustersičevih krav, za katere bi še morali težke tisočake plačevati. Nočemo biti več zasmehovani kimavci in podrepniki, biti hočemo samostojni, zavedni in verni kmetje, kateri ne bomo nikoli pozabili delovanja Šustersiča in njegovih pristašev za vojno, katera nas je gospodarsko udarila, katera nam je vzela blago, kri in srečo! Spoznali smo svojo polnoletnost, svojo moč! Združiti se hočemo pod praporom „Samostojne kmetijske stranke“. V boj za Staro Pravdo!

Pač bo zagnal sovražnik hrum;
a kaj nam srd sovraga!
Razum naš, bratje, in pogum
sovraige vse premaga.
Orodje v desni, v levi meč,
svoj dom gradimo si boreč.
Napadnik mora pasti,
naš sveti dom pa vzrasti!
Ne bo nas več tujčin teptal,
ne tlačil nas krvavo;
naš rod bo tu gospodoval,
naš jezik, naše pravo!

(Iz Št. Vida nad Cerknico.) Dne 10. januarja t.l. je bil pri nas shod naše stranke, ki se je izvršil prav zadovoljivo. Nad 600 mož, fantov in žena je z velikim zanimanjem in navdušenjem sledilo besedam kmečkega govornika tovariša Marinka, posestnika iz Dobrove pri Ljubljani. On nam je jasno in vsem razumljivo očrtal današnji gospodarski in politični položaj, potrebo naše združitve v močni kmečki politični organizaciji in povedal mnogo drugega poučnega in za nas zanimivega. Ljudstvo je z navdušenjem pritrjevalo izvajanjem govornika. Ker se je shod šele pozno, ob pol treh popoldne, zaključil, se je sklenilo, da se prihodnjo nedeljo vsi od prvega do zadnjega vpišejo v našo edino pravo kmečko stranko in se naroče v velikem številu na naš list. V boj za Staro Pravdo!

(Iz Ruš.) Ze dolgo gojena želja naših kmetov, da skliče SKS., edina kmečka politična orga-

nizacija, tudi v našem kraju javen ljudski shod, in da se kmetje bližje seznanimo z njenim programom, se nam je uresničila. Imeli smo v nedeljo dne 4. januarja t. l. ob obilni udeležbi krasen shod, na katerem je bil dosežen naravnost popolen uspeh. Navdušenje med našo kmečko rajo je velikansko. Shodu je predsedoval ugledni kmetovalec Drago Lingelj. Govornik je v navduševalnem in prepričevalnem govoru, ki je trajal nad dve uri, razvil program stranke in bičal, ne glede na desno ali na levo, vzroke splošne draginje in nezadovoljnosti. Kmetovalci smo prišli do zaključka, da nimamo pričakovati izboljšanja našega gospodarskega in političnega položaja od starih strank, temveč, da sta naša rešitev in naš obstanek odvisna le od tega, ako se vsi kmetje, kmetijski strokovnjaki, kmetijski delavci in kmetijski poslji združimo kot velika rodbina v lastno politično organizacijo in zavržemo vse politične fraze o klerikalizmu in liberalizmu in spoznamo, da ima ves kmečki življenjski in iste potrebe in težnje, ki jih vedno le mi sami najbolje poznamo. Zatorej spadamo vsi v eno skupno kmečko organizacijo, in ta je naša „Samostojna kmetijska stranka“. Zatorej vsi, ki čutite za kmečki stan in ljubite kmečko grudo, v skupen naš dom, v „Samostojno kmetijsko stranko“! Na shod je došlo tudi nekaj socialno-demokratskih mladičev, ki so se z neumnimi opazkami prav osmešili.

Dopisi.

(Iz ljubljanske okolice.) „Domoljubu“ v predarek. Če se zadnje številke „Domoljuba“ nepristransko pregleduje, se mora tudi najpriprostejši bralec nehoti povprašati: Je-li je to še nekdanji „Domoljub“, ki nam je bil prejšnje čase tako priljubljen? Saj razen povesti ni najti v njem drugega, kot same osebne napade. Kar gnusi se človeku. Sedaj celo vsi liberalni listi dostojneje pišejo. Da novonastala „Samostojna kmetijska stranka“ „Domoljuba“ tako silno peče, je pač čudno, saj je to vendar čisto stanovsko podjetje, ki bi se mu moralo pustiti prosto pot, da se razvija, kakor se more, kajti če ni osnovano na zdravni podlagi, itak ne bo imelo življenske moči. Če pa ima svoj trden temelj, bo procvitalo in uspevalo in naj se mu meče še tako polena pod noge. Boljše bi bilo, da bi se strasti na obeh straneh malo pomirile in bi se „Samostojna“ in „Kmečka zveza“ strnili v eno samo, edino in mogočno vrsto bojevnikov za skupne interese, v kateri bi imeli pač glavno besedo samo pravi kmetje, kot udje bi pa lahko v to vrsto tudi drugi sloji vstopili. Vse preveč vladajo strasti v naši mili Jugoslaviji. Ali bi se nikakor ne mogle ujediniti vsaj tiste stranke, ki imajo ene in iste cilje? „Domoljub“ je postal sam sebi in svojim krščanskim načelom nezvest. On, kot nositelj krščanstva, ne bi smel sprejemati dopisov, ki vsebujejo osebne napade. Tudi pri pripadnikih „Samostojne“ bi bilo želeto malo več razumevanja za položaj in ne smelo bi se dosedanji voditeljem odrekati vseh zaslug, ki so si jih stekli za povzdigo kmetijstva. Kdo je bil prvobornik? Zasluga in priznanje tistim, kojim gresta. Če hočemo pa sedaj „Samostojni“ poizkusiti stati na lastnih nogah, naj se nam to ne zameri. Dorasli smo in hočemo vsekako stati na lastnih nogah. Če bodo pa naše noge prešibke, se bomo sami zopet vклонili in iskali opore. Združenje obeh strank bi se najbolje izvedlo na ta način, da „Domoljub“, „Večerni list“ in „Slovenec“ opuste vsak, tudi najmanjši napad na „Samostojne“ in poskrbe, da dobe njihovi bralci več poučnega in plemenitega berila, ki bo pomirjalo strasti med ljudstvom, ne pa jih podžigalo. Z ozirom na dejstvo, da je „Domoljub“ najbolj razširjen list, se ne sme podcenjevati njegovega velikega vpliva. Zato pa, če ne bo prihodnjic več napadalca, tudi ne bo nasprotnika. To v novoletno voščilo „Domoljubu“ in njegovim bralcem. Zihel.

(Iz Polhovega gradca.) V naši občini so požari in tatvine na dnevnem redu. Po novem letu smo imeli že tri požare, in sicer dne 13. t. m. na Pustem vrhu, dne 14. t. m. na Suši pri Sušenku, a dne 15. t. m. pri Trobcu. Ko so domačini biteli gasit, je prišel na drugo Trobčevo posestvo nepoznan potepuh v vojaški obleki, s puško v roki ter zgrabil prestrašeno ženo, naj mu izroči 80.000 kron, sicer jo takoj usmrti. Zena mu je

izročila ves denar, kar ga je bilo doma, t. j. okrog 14.000 kron. Nujno potrebno je, da bi oblasti skrbele za nočne straže. Jasno je, da zločinci požigajo z namenom, da med požarom kradejo in ropajo. Nesrečne pogorelece pripravljamo do brim srecem! — Obenem poročamo, da je nastala v naši občini županska kriza. Dne 23. novembra m. l., ko smo se odpeljali zavedni kmetje na okrašenih vozovih, naše žene in dekleta v narodnih nošah proti Ljubljani na naš kmečki tabor, so se isti dan naši občinski možje otresli večletnega jarma, župan Val. Rihar je moral odstopiti. Dne 4. t. m. je bil za našo občino drugi praznik svobode, ta dan smo si izvolili za župana-zavednega tovariša Antona Grašiča, ki ne pozna v županskem aradu strankarstva. Novega župana kličemo: „Z železno roko naprej iz klanca v lepšo bodočnost za skupni kmetijski stan!“

(Iz Celja.) Pred kratkim smo imeli občni zbor „Kmetijske podružnice za celjsko okolico“. V srce me je zazeblo pri razmišljanju, kako malo zanimanja polagamo na tako važne kmečke korporacije, kot so kmetijske podružnice. Celjske okolice pristni kmečki življenjski nadkriljuje po številu daleč vse druge stanove, toda vkljub temu — čujte in strmite — kdo so predstavitelji te naše izključno kmetijske organizacije? Predvsem profesor Jarc, znani klerikalni hujskač, ki nima sicer nikakega posestva, ki pa misli, da rešuje kmečki stan že s tem, da baranta s posestvi in z mastnimi dobički kupuje hotele. Drugi osrečevatelj celjske okoliške kmetijske podružnice je advokat dr. Božič, priznan „agrarac“. Tretja potencia te čudne „Kmečke družbe“ je pa uradnik Lesničar, ki je osebno sicer čisto dober, toda s kmetovanjem nima ničesar opraviti. Nismo radi osebni, ampak v tem slučaju se nam zdi na mestu, našlikati kmečkim članom „Kmetijske podružnice za celjsko okolico“ malo natančnejše njih prijatelje in voditelje. Kmetje si ne smemo pustiti dopasti, da bi taki „paradni agrarci“, katerih iskrenost gre le tako daleč, kolikor nesè, in ki zasledujejo ali politične ali osebne ali celo obojne namene, še naprej se mešali v naše kmečke vrste. Pripravimo se za prihodnji občni zbor in vrzimo to „kmečko družbo“ tja, kamor spada. V svojih organizacijah hočemo s čistimi rokami sami gospodariti.

Kmet iz celjske okolice.

(Iz Jarenine.) Alojzij Zupanič, odbornik „Kmetijske podružnice za Pesnico“ in predsednik „Kmečke zveze“ za Jarenino, je sklical občni zbor „Kmetijske podružnice“ brez vednosti g. Mermolja, ki je predsednik „Kmetijske podružnice“. „Slovenski Gospodar“ pa piše, da smo Jareninčani g. Mermolji porézali zvezde predsednika in da so vsi kmetje Mermoljo zapustili, razen nekaterih, ki bi radi nekaj postali. Tega pa „Slovenski Gospodar“ ne pove, kaj bi radi postali. Dragi „Slovenski Gospodar“, mi smo že nekaj postali, namreč samostojni kmetje smo postali, ki ne potrebujemo več jerobov iz drugega stanu, ker smo sami polnoletni. Glede „Kmetijske podružnice“ pa je tako: Gospod Mermolja je še vedno predsednik, ker občnih zborov nima pravico nihče drugi sklicevati, kakor predsednik. „Zvezarji“ so tam hoteli s hinvščino iztrgati podružnico iz rok, pa se jim to vkljub njihovi agitaciji ni posrečilo. Vsem prijateljem in članom naše stranke svetujemo, naj se ne dajo plašiti od „Zvezarjev“ zaradi galice, ker jo je g. Mermolja že naročil meseca novembra lanskega leta in jo dobi pesniška podružnica cel vagon.

Fran Šumenjak, predsednik.

Pokrajinske vesti.

(Prestolonaslednik v Ljubljani.) Dne 16. t. m. se je regent Aleksander na povratku iz Pariza ustavil hipno tudi na ljubljanskem kolodvoru, kjer sta ga pozdravila predsednik deželne vlade dr. Žerjav in general Smiljanič. Regent je povabil dr. Žerjava, da se je peljal z njim do Zagreba.

(Za 1 krono — 1 dinar!) Vse slovenske gospodarske in denarne korporacije so imele pretečeno nedeljo v Ljubljani (hotel „Union“) javen shod zaradi ureditve naše valute. Govorili so: ljubljanski župan dr. Tavčar, svetnik trgov-

ske zbornice Jos. Lenarčič in dr. Jak. Mohorič. Vsi govorniki so dokazovali, da je edina pravična rešitev naše valute ta, da dobimo za 1 krono 1 dinar, oziroma, da se nova novčanica glasi samo na eno vrednost bodisi potem, da se imenuje krona ali dinar. Tudi vse sprejete resolucije zahtevajo isto rešitev. — Nedeljo poprej so zborovale v Zagrebu vse hrvaške gospodarske in denarne korporacije ter ravno tako zahtevale rešitev: za 1 krono — 1 dinar.

(Dobro znamenje za nas.) „Domoljub“ in „Slovenski Gospodar“ napolnita dobro tretjino vsake svoje izdaje s članki o naši Samostojni kmetijski stranki. To je za nas jako laskavo in priporočljiva reklama. Priporočamo se še za bodočnost. Le na ta način pomagajte odpirati oči dosedaj nezavednim tovarišem.

(Pojasnila k spremembi naše valute) je razposlalo naše ministrstvo. Iz pojasnila povzamemo, da je bilo vladni pri preobnovi valute v prvi vrsti na tem, da se odstrani dvojna denarna vrednost ter se uvede enotna novčanica. V ta namen se potegnejo iz prometa takoj avstro-ogrsko krone, kakor tudi dosedanji dinarji, namesto obeh pa se uvede novi bankovec, ki bo imel natisneno vrednost za krone in za dinarje v razmerju en dinar = štiri krone. Na ta način je skušalo ministrstvo ustreči na obe strani. Kakor ni maralo tisto prebivalstvo, ki je bilo dosedaj vajeno računati s kronami, prisiliti na dinarje, ravnotako ni moglo vsiliti prebivalstvu Srbije samo kronsko veljavo. Lestniki dosedanje krone dobe namesto slabega denarja novi denar, za katerega jamči Narodna banka z vsem svojim imetjem, vrhu tega pa še država Srbov, Hrvatov in Slovencev z vsem svojim kreditom. Vse to mora ugodno vplivati na veljavo denarja. S pretiskavanjem novih bankovcev se je že pričelo ter se bodo kmalu zamenjali za stare kronске bankovce po 1000, 100, 50 in 20 kron.

(Proti navijalcem cen, verižnikom in tiho-tapcem) je ustanovljen v Ljubljani (Bleiweisova cesta št. 22, II. nadstr.) poseben državni urad, ki se mu naj javijo vsi taki slučajji. Obsojenih je bilo že več trgovcev in gostilničarjev v občutne globe in zapor.

(Kaj vse uče socialni demokratje?) Po Zelimljah hodi neki kolar od hiše do hiše ter agitira za občinske volitve na programu socialnih demokratov. Našim organiziranim kmetom skuša dokazati, da sta obe stranki eno in isto. Tako nevedni pa kmetje nismo. Tudi netopir se ponoči šteje med ptice, podnevi pa čepi pri miših. Vi organizirajte le svoje stanove, naš kmečki stan pa pustite na miru, ker imamo čisto drugačne želje in potrebe ter si bomo znali že sami pomagati. — Organiziran kmet.

(Tobačna mizerija na deželi.) Pomanjkanje tobaka na deželi je jako občutno, posebno onega za pipo. V mnogih krajih se ga sploh ne dobi, v drugih pa komaj toliko na mesec, da se ga lahko porabi v par dneh. Kmetje, katerim je tobak nekaka življenska potreba, so vsled tega trajnega pomanjkanja sila ogorčeni. Komur so razmere na deželi znane, ta ve, da to pomanjkanje tobaka na gospodarstvo jako neugodno vpliva, ker tobaka navajen kmet ali delavec zgubi domalega vse veselje do dela, ako mu le-tega manjka. Kot nadomestilo se navadno pije žganje, kar škodo v gospodarstvu le še poveča. — Iz tobačne tovarne v Ljubljani se izvažajo dan na dan ogromne množine tobaka vseh vrst v tujino, a domačinom se ne da, kar potrebujejo. Najprvo naj se potrebe doma krijejo, potem naj se izžaja. Skrajni čas je, da se napravi tu red in to ne le na deželi, ampak tudi v mestih naj bi vzele procesije pred trafikami enkrat za vselej konec.

(Tobaka bi ne smelo manjkati!) Zadnje leto se je pridelalo v naši državi 16 milijonov kilogramov tobaka. Za domačo porabo bi morala zadostovati polovica pridelka, a druga polovica se izvozi za razno zamenjavo.

(Zoper žalitev uradnikov.) Kakor so poročali nekateri listi, stopi v kratkem v veljavo naredba, ki bo določala izredno stroge kazni — do pet let ječe — za žaljenje uradnikov med službo. Priporočamo se, da se izda obenem naredba, ki bo določala do deset let ječe za onega, ki bi razžalil poljedelca med delom, to pa zato, ker je ta nepobitno za ljudstvo, oziroma državo vsaj tolikega pomena, kot je uradnik. Tudi izvršuje

poljedelec svoje delo vestno in ne izziva med delom nikogar. Kako vse drugače je to dostikrat pri uradnikih, ve vsakdo, ki je že imel z njimi opraviti. Dajte uradnikom rajši jesti, oziroma jih oblecite, s tem jim boste bolj ustregli.

(Papirnat drobiž mestne občine Maribor) je bil brez veljave, dokler ni poskrbela občina za kritje. Novi drobiž, ki ga je izdala Ljubljana, pa je bil že od vsega začetka veljaven.

(Komunisti v Trbovljah.) Med socialnim demokrati je posebna struja, ki se imenuje komunisti, t. j. taki, ki zahtevajo, naj se vsa privatna in državna last razdeli. Po svojih pretiranih zahtevah so skoraj še hujski kot ruski boljševiki. Ta struja sedaj ustrahuje v naših rudnikih v Trbovljah, Hrastniku in Zagorju vse rudarje, da so začeli s pasivno resistenco, t. j. delajo le navidezno, v resnici pa ovirajo delo. Vlada bo morala proti škodljivcem nastopiti brezobzirno. Rudarji so razmeroma z drugimi stanovi naravnost sijajno plačani.

(Stopiška fara na Dolenjskem) se nahaja v veliki nevarnosti. V Podgorju se klatijo strašni ljudje, zapeljivci in krivi preroki, ki imajo namen združiti in organizirati našega kmeta v pristni „Samostojni kmečki stranki“. Hočejo nas osvoboditi sramotnega suženjstva ter nam vzeti varuštvo drugih stanov, ki so med vojno tako lepo skrbeli za naš blagor, hleve, krmo in za svoje žepe. Nastopati hočejo proti vsakemu, ki bi nam hotel vzeti vero; oni nočejo vleči v strankarsko politiko vere, ki nam je najsvetejša na svetu. Zares čudni ljudje so to! Ker se jih moški bojijo, so se ženske pod večjim vodstvom zbrale ter prvi napad srečno z otročjim obnašanjem odbile. Ta resnična povest, katero tu na kratko podajamo, je nastala pod Gorjanci pri Novem mestu leta 1919, v času, ko se hoče slovenski kmet osamosvojiti in kaže, kam vede zaslepljenost.

(Kmečki strahovalec — žigosan.) V Žužemperku živi neki Ivan Vehovc, ki ga je dr. Šusteršič povzdignil za župana in deželnega poslanca, ker mu je pomagal ustrahovati in tlačiti kmete. Ta novodobni valpet je prizadejal neštevilno gorja kmečkemu ljudstvu, posebno med vojsko. Kdor se ni brezpogojno uklonil ali ga podmitil, tega je brez usmiljenja spravil v strelski jarek. Kmečka raja je molče trpela. Ko pa se je Vehovc v svoji nadutosti spravil tudi nad ondotnega notarja Carlja, ki je priznan kmečki prijatelj in zagovornik ter ga s podlim ovaduštvom spravil k vojakom, je naletel na nevarnega nasprotnika. Po vrnitvi od vojakov je notar Carlj javno imenoval Vehovca **moralčno manj vrednega, zavrnjenega človeka, propalico in avstrijskega ovaduha.** Vehovc je notarja tožil zaradi razžaljenja časti, a notar je svoja očitanja pri sodišču tako sijajno dokazal, da je bil oproščen, Vehovc pa ožigosan kot propalica in avstrijski ovaduh.

(Nemško učiteljstvo na Kočevskem) je sklenilo skupno udanostno izjavo ter jo poslalo deželni vladi. V izjavi se izrekajo z vsemi simpatijami za državo Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki jo smatra tudi nemško učiteljstvo za pravo domovino. Učiteljstvo smatra za svojo najplemenitejšo dolžnost, da budi in goji v srcih šolske mladine ljubezen do domovine in prejasne dinastije in da tudi med ljudstvom povsod vzbuja spoštovanje, zvestobo in udanost do nove države.

(Iz Bohinja) nam piše somišljenik, da je do leta 1918 s pomočjo avstrijskih oblastnih nemška Dunajčanka, lastnica hotela pri jezeru, strahovala ves Bohinj z županstvom vred. Na njeno mesto je menda sedaj stopil nemškoavstrijski zagrizenec, Jansenberger, ki nas je poprej zmerjal z „windische Hunde“ ter bil med vojsko policijski vohun. Govori se, da bo ta človek dobil pri nas še eno službo. Ali res nimamo svojih sposobnih ljudi? Nемец nam gospodaril ne bo!

(Na državni vinarski in sadjarski šoli v Mariboru) se vrši tridnevni kletarski tečaj od dne 4. do vstevši 6. februarja t. l. Ta tečaj je namenjen v prvi vrsti vinogradnikom in gostilničarjem, ki naj vpošljejo svoje prijave do konca tega meseca podpisaneu ravnateljstvu. Istočasno si naj vsak sam zasigura stanovanje. — **Ravnateljstvo državne vinarske in sadjarske šole v Mariboru.**

(Gozdarska šola) se ustanovi v Mariboru. Ni pa še znano, ali bo to nižja ali srednja gozdarška šola.

(Kmetijska podružnica Pesnica) naznanja, da je poverjeništvu za agrarno reformo rešilo prošnjo za naročena drva in stavbeni les, in sicer na ta-le način: Pripravljenih drv ni dobiti. Naročeno je raznim graščinam, da prodajo drva prosilcem za sekati. Istotako je naročeno graščini „Jareninski dvor“, da odda šore v posekanih gozdovih potrebnim prosilcem. Vsi oni, ki ste naročili pri „Kmetijski podružnici Pesnica“ drva za kurjavo, les za stavbe in šore, pridite na občni zbor „Kmetijske podružnice“, ki bo dne 1. februarja t. l. po rani sv. maši v jareninski šoli. Tam se bodo izdajale izkaznice za drva. Kdor hoče kopati šore, dobi tudi izkaznico, čeprav se ni vpisal. Občnega zbora naj se udeleže stari člani in oni, ki se žele isti dan še vpisati. Denar za galico se bode tudi pobiral, in sicer 10 kron za kilogram. — **Ivan Mermolja.**

(Denarja dovolj!) Neki Al. Toplak je zdražbal pri Sv. Urbanu pri Ptujju cerkveni sedež svoji ženi za 5600 kron, zase pa za 1260 kron.

(Koroške novice.) Ker mora naše vojaštvo zapustiti tiste pokrajine na Korčškem, kjer bo ljudsko glasovanje, nabirajo se med domačini prostovoljci med 21. in 45. letom, ki bi v tem času pomagali orožnikom vršiti varstveno službo. — **Ziljani,** tudi nekdanji nemškutarji, milo tožijo po Jugoslaviji, za katero bi vsi z veseljem glasovali, ako bi ne bili že brez glasovanja izročeni Nemcem. Nemci neusmiljeno rekvirirajo vsa živila in živino.

Politične vesti.

(Naš regent se poroči?) Angleški časopisi poročajo, da se misli naš regent Aleksander poročiti s svojo sestrično, najstarejšo hčerko italijanskega kralja, s princezino Jolando. V političnih krogih sodijo, da bi ta poroka pospešila sporazum med Italijo in Jugoslavijo.

(Naše meje proti Italiji.) Vrhovni svet je sporočil naši mirovni delegaciji, da je Italija pripravljena, se odreči Reki, ki bi postala neodvisna država, njena luka pa last zveze narodov. Mesto Sušak dobi Jugoslavija. Po drugem poročilu pa je vrhovni svet dosegel z Italijo tak sporazum, da bi dobila Italija oblast nad Reko, Jugoslavija pa bi smela svobodno uporabljati luko. Nadalje bi dobili Jugoslovani železnico Ljubljana—St. Peter—Reka in vrhovno oblast nad severno Albanijo do reke Drine. Naša delegacija je brzojavila po odločitve v Beograd. Vsekakor je upati, da se to važno vprašanje reši v najkrajšem času.

(V Parizu nas tolažijo.) Sedaj razpravljajo v Parizu o naši usodi. Naš zunanji minister doktor Trumbić je dobil vtisk, da naša stvar ne stoji slabo. Angleška in Francoska nista več tako odločno na strani italijanskih zahtev, temuč podpirata naše pravične zahteve. Reko dobi baje Italija, toda luka bo mednarodna. Vmesne države ne bo. Celu Dalmacijo dobi Jugoslavija razen Zadra in par otokov.

(V našo državo silijo) maloruske in lužiške kmečke rodbine, ker doma niso tako ugodne razmere za kmetovanje, kakor v naši državi. Pa tudi glede narodne svobode je naša država vabljiva.

(Bolgarski „patriotje“.) Kakor povsod, tako so tudi bolgarski vodilni politiki, ki so sokrivi vojne in propada države, v prvi vrsti skrbeli za svoje žepe, nato pa pobegnili v Nemčijo. Bivši ministrski predsednik Radoslavov je okradel državo za kakih 18 milijonov, bivši finančni minister Tončev pa za 20 milijonov. Oba imata razkošne vile v Berlinu ter se smejeta pozivu sedanje bolgarske vlade, naj se javita vojaški preiskovalni komisiji.

(Madžari so se republike že naveličali.) Madžarski minister za zunanje zadeve je izjavil, da bo mogla Madžarska uspevati le, ako se proglasi za kraljevino, toda na prestol ne smejo priti nikdar Habsburžani.

(Vojaška dolžnost na Češkem.) Čehoslovaška bo imela 150.000 mož stalne vojske. Splošna vojaška dolžnost bo dve leti brez enoletnega prostovoljstva. Prihodnji mesec bodo asentirali štiri najmlajše letnike.

(Trdnjavo Przemysl,) na katero večjejo marsikaterega slovenskega vojaka žalostni spominj, so začeli podirati.

(Novi predsednik francoske republike.) Za predsednika republike je bil izvoljen z veliko večino Pavel Deschanel.

(Nemčija se bo maščevala.) Ko je nemška vlada podpisala mirovno pogodbo, vsled katere mora odstopiti mnogo sveta zmagovalcem, je obenem izdala oklic tistemu svojemu prebivalstvu, ki ga izgubi. Oklic pravi med drugim: „Obljubljamo vam v imenu celokupnega nemškega naroda, da vas ne bomo pozabili nikdar in nikoli. Tudi vi ne boste nikdar pozabili na skupno nemško državo. Ob težki uri izgube se zavedamo, da imamo eno skupno vez, katere nas ne crepa nobena tuja sila. Nemška srca ne obupavajo in nemška volja bo našla pota, da pride do veljave. Bodite močni z nami v trdni veri: nemški narod ne bo poginil! Iz globoke nesreče današnjih dni se bo zopet dvignil! Zvestoba za zvestobo! Za pravice naše narodnosti se bomo skupno borili vsikdar in z vsemi silami!“

(Drago potovanje v Ameriko.) Najcenejša vožnja v Ameriko, to je na krovu parnika, velja danes iz Trsta v Njujork 16.000 K, v Brazilijo 18.000 K, v Argentinijo pa 19.000 K.

(Razpor v češki agrarni stranki.) „Slovenec“ je nedavno pisal o razporu v češki agrarni stranki in je nekako namigaval, kakor da bi bil vzrok tega razpora v stanovskem programu te stranke in je hinavsko dostavil, da so tega razpora krivi kmetijski strokovnjaki. V tem oziru pa klerikalci pri nas ne bodo slepomisli, kajti mi smo preveč dobro poučeni o pravih vzrokih tega razpora, ki ni kmetijskemu programu nikakor na škodo. Svojtčas je imela češka agrarna stranka isto geslo kot mi, namreč „kmetje, volite le kmeta“. Dokler se je tega gesla držala, bila je najmočnejša češka politična stranka. A vrinili so se v stranko nekmetje in nestrokovnjaki in ti so zakrivali, da se je stranka oddaljila od svojega prvotnega programa in je zabredla v socialistične vode. Vsled tega je nastala opozicija in se je ustanovila nova stranka „Čehoslovenska kmetijska jednota“ s čisto kmečkim programom prvotne češke agrarne stranke. Ta preobrat vsi kmetijski strokovnjaki, ki jim je presedalo vrtanje drugih stanov v agrarno politiko, le pozdravljajo. Iz tega sledi tudi za nas važno poučilo, da je naš čisto agrarni program in pa geslo „Kmet, uravnaj si svoje stališče v državi sam, brez pomoči drugih stanov“, edino pravilno in kako škodljivo je za kmečko stranko, ako se da voditi od gospode. Zato mora vsak pameten kmet uvideti, da ga more politično in gospodarsko osamosvojiti le samostojna kmetijska stranka, ki jo vodijo sami kmetje, ne pa „Kmečka zveza“, ki je le izvrševalni organ za podjarmljenje kmeta od strani posvetne in duhovske gospode. Kmet, veruj le kmetu in ne gospodi!

Zadružništvo.

(Piše Ivan Mermolja.)

Beseda „zadruga“ pomeni podjetje, v katero se združi več ljudi, ki dajo podjetju na razpolago samo denar ali pa tudi denar in svoje delo, to se pravi, da sporazumno delajo vsi za skupnost.

Naši pradedi so živeli v zadrugah, velikih družinah, dokler so bili svobodni narod. Delali so skupno eden za drugega, cele občine so bile ena družina. Ko je pa narod zgubil svobodo in zapadel pod gosposko, ni mogel dalje po svoje gospodariti. Brez proste volje je roboval le drugim stanovom in kot rob začel v vsakem napredku. Ko je bil v zadnjem stoletju rešen tlake in desetine, zapadel je drugačnemu izkoriščanju. Med tem ko je kmet stoletja roboval, so nastali drugi stanovni, ki so se napredno razvijali. Kmet je zaostal, ker ni znal zemlje izkoristiti. Sad njegovega velikega truda so znali drugi stanovni pobrati.

Po kratki dobi svobode je zapadel v roke izkoriščevalcem in se zadolžil. Pred 30 leti so se začele pri nas ustanavljati zadružnim potem posojilnice, ki so imele namen, kmete rešiti oderuhov in mu nuditi posojila za nizke obresti. S tem je bilo kmetu deloma pomagano, ker ni bil odvisen od posameznih mogotcev. V splošnem pa kmet ni napredoval; naprej se je zadolževal in bil odvisen od posojilnic.

Vso dobo posojilniškega zadružništva je bilo jasno, da kmeta ne bodo rešile posojilnice, pri

katerih bi se le zadolževal. Svetovna vojska je kmeta rešila dolgov. Pri prvi zamenjavi denarja pa ostane kmet brez denarja. Potreboval pa ga bo veliko. Vse, kar bo kmet potreboval, to je obleka, obutev, železo, orodje in še marsikaj drugega, bo še mnogo let jako drago.

Ako ne seže kmet takoj po samopomoči, bo v nekaj letih tako zadolžen, da mu ne bo hotel nihče več posoditi.

Potrebujemo takega združništva, da bo kmet sam prodajal svoje pridelke direktno konsumentu in nakupoval svoje potrebščine direktno pri producentu. Splošno združništvo pa ni nikaka lahka stvar. Zanj je treba razumevanja članov in mnogo trgovsko izobraženih ljudi. Kmet mora biti tako vzgojen, da razume, kaj je zadruga. Namreč, da ne vidi v odboru gospodarja zadruga, ki se mu mora laskati in ki se ga mora bati kakor prej trgovca. Nasprotno, v odboru mora videti le izvrševalnega organa v službi vseh zadrugarjev. Vsak zadrugar mora razumeti, da je član svojega trgovskega podjetja, ki je zadruga, in da je kot tak dolžan, se držati natančno določil zadruga pri skupnem nakupu in pri skupni prodaji.

Pri današnji vzgoji našega ljudstva ni mogoče računati na takšno razumevanje splošne zadruga. Vzemimo primer: Zadruga sklence pogodbo za prodajo sto vagonov jabolok svojega okraja po 1 K kilogram. Odbor zadruga je torej prodal jabolka vseh svojih članov. Pride tuj trgovec v kraj, potrebuje nekaj vagonov jabolok, pa obljubi 1 K 20 vin. za kilogram. Vzemimo, da bi bili prav vsi kmetje v zadrugi, kar je tudi težko došči. Kdo bi zadržal omahljivce, da bi trgovcu ne dali jabolok za 20 vin. dražje kot plačuje zadruga. V tem primeru bi nastal krik v vsi pokrajini: „Zadruga nas slepari, plačuje manj kot trgovec“. Zadruga s svojo sklenjeno pogodbo bi ostala brez blaga. Odbor pa, ki je sklenil pogodbo in bi je ne mogel izpolniti, bi prišel ob svoje premoženje. Kakor rečeno, pri današnji vzgoji kmeta ni mogoče ta njega sploh računati in mu dopovedati, da bi dotični trgovec kilograma jabolok ne plačal po 1 K 20 vin., marveč po 60 vin., če bi zadruga ne bilo. — Torej za splošno združništvo je treba najprej vzgoje našega ljudstva. To pa se ne da napraviti v teku enega ali pol leta, za to treba dolge dobe desetletij. Danska država, ki je danes vsa ena sama zadruga, je potrebovala 30 let za popolni preobrat.

Ker se naša „Samostojna kmetijska stranka“ tega zaveda, zato je za prehodno dobo ustanovila delniško družbo z imenom „Ekonom“. K tej družbi ima takoj dostop naše kmečko združništvo, katero ve, za kaj se gre. Dalje „Ekonom“ ne izključuje na deželi našega trgovskega razumnštva, ki nam je za izvrševanje skupnega aparata potrebno. Mi vemo, da je naša gospodarska organizacija „Ekonom“ nemogoča, ako ne posluje na popolni trgovski podlagi. Za to pa nam je treba sposobnega osebja.

Tako je tudi pri vsaki zadrugi. Zadruga potrebuje poleg vzgojenih članov tudi trgovsko izobražene ljudi, ki poslujejo za zadrugo. Poleg tega mora imeti v odboru interesente, ki razumejo nadzorovati poslovanje. Ni zadosti, da zna odbor podpisovati pogodbe, ampak poznati mora tudi natančno vse poslovanje, vedeti, kaj podpisuje, in razumeti, kako se pri zadrugi najboljše gospodari. Zadruga, prepriščena samo zaposlenemu razumnštvu, je nemogoča.

Kje naj se dobe idealni ljudje, katerim bi se moglo prepustiti vodstvo takega ogromnega podjetja popolnoma, ne da bi se bilo bati, da bi zaupnega jim vodstva ne izkoriščali v svojo osebno korist?

Jaz sem poznal naše trgovsko združništvo, kar ga je bilo zadnja desetletja. Ni se držalo, vse je pokalo. Vzrok sem videl v glavnem v tem, da je bilo vodstvo zadrug prepuščeno popolnoma volji poslovodij in da odbor ni razumel, kaj poslovodja dela.

Tako se mi je pritoževal tudi veliki dr. Krek, s katerim sva bila dobra zadruga prijatelja. (Spoznala sva se, ker sem Lil ustanovitelj in voditelj velike izvozne zadruga za goriško okoličino in član odbora „Goriške zveze gospodarskih zadrug“.) Ako ne bi izbruhnila vojna, bi se tudi mogoča „Gospodarska zveza“ ne vzdržala. Dr. Krek je bil velik idealist, ki je veliko ustvarjal, ni pa mogel vsega objeti, nadzorovati in vzdržati. Ni imel idealnih ljudi, ki bi mu požrtvovalno pomagali vzdržati, kar je ustvarjal.

Dr. Krek je bil nesebičen, požrtvovalen, kar mora biti vsak, ki hoče pomagati celokupnosti. Kaj so pa bili in so drugi, ki so bili poklicani, nadaljevati njegovo delo? Ali so morda njegovi nasledniki: Volta, Pelc, Palme, Kregar? Ali je bil morda to predsednik „Združne zveze“ Traven s svojo kupčijo z vinom in nakupovanjem hiš? Ne, drugih ni bilo in jih ni. Takoj, ko nastanejo redne razmere in pride do natančne trgovske konkurence, bo takšno združništvo vse razpadlo.

Svarimo torej naše kmečko ljudstvo, naj se ne da slepiti in zapeljevati sedaj od klerikalnih zadrugarjev, ker nimajo niti enega pravega človeka, ki bi mogel ali hotel vzdrževati eno zadrugo v velikem obsegu.

Kar oni ustvarjajo danes po deželi in za kar nabirajo člane, ni nič potrebnega, koristnega in takega, kar bi utegnili kmetu pomagati. To dela le strah klerikalizma v nezavesti, v katero ga je vrgla tako nepričakovano „Samostojna kmetijska stranka“, da bi še rešil, kar se rešiti da. Saj pišejo njeni člani z dežele v mesto: „Pomagajte nam! Edino zadruga bi še mogla tu rešiti naše propadanje“.

Mi kot strankarji bi jih mogli samo pustiti, ker smo prepričani, da bi z njih zadrugami v dveh letih propadli zadnji ostanki. Kot kmetje moramo pa kmete svariti. Ne dajte se zapeljati! Oklepajte se nas vsi! Zakaj, kar mi delamo za kmeta, delamo iz potrebe, ker smo sami kmetje. Kar delajo pa nasprotniki, delajo, da rešijo svojo propadajočo politično nadvlado na škodo kmeta, ker oni niso kmetje.

Naš „Ekonom“.

Rok za plačevanje delnic je podaljšan do polovice meseca marca t. l. Delnice naj plača vsak delničar posebej s položnico, da ima potrdilo v rokah, dokler ne dobi drugačnega.

Delnice se ne odpovedujejo. Kdor ne bi hotel delnic več imeti, lahko z odborovim dovoljenjem iste proda. Brez odborovega dovoljenja se delnica ne sme nikomur odstopiti ali prodati. Kupec delnic je najprej družba „Ekonom“. Nihče naj se ne boji kupiti delnice, ker ne sprejema z njenim nakupom nikake obveznosti, kakor je običaj pri drugih zadrugah. Ako denar potrebuje ali noče biti delničar, mu ni treba podati nikake odpovedi, ampak samo naznaniti odboru „Ekonom“, da hoče delnico prodati.

Prvi vlak žita iz Banata je došel. Žito se je razdelilo v najpotrebnejših krajih.

Gospodarstvo in gospodinjstvo.

(Prvo leto kmetovanja v skupni državi.) Vodja poljedelskega ministrstva don J. Biankini je izdal pregled o kmetijstvu za prvo leto, odkar smo združeni v kraljevini SHS. Minister pravi, da je žetev prvega leta vkljub vremenskim neugodam dosti povoljna. Lahko mirno pričakujemo, da bodo prihodnja leta vedno boljša. Redko katera država razpolaga s toliko in tako rodovitno zemljo in z vsemi povoljnimi pogoji za uspevanje kmetijstva, kakor naša združena država. Vrhu tega je naša država v zemljepisnem in prometnem oziru najbližje tistim državam zapadne Evrope, ki potrebujejo naš kmetijski izvoz, a imajo v zameno dovolj trgovskih in industrijskih predmetov. Od dobrega kmetovanja je torej v naši državi odvisna vsa narodna blaginja. Tega se mora zavedati vsak posamezni kmetovalec. Predvsem je treba gledati, da ne ostane noben košček zemlje neobdelan in neobsejan. V ta namen pa je treba, da se kmetovalci bratsko med seboj podpirajo z vprežno živino, z orodjem in s stroji. Isto velja tudi glede semen. Posebno se naj gleda na osirotele rodbine, ki so vsled vojske izgubile svoje gospodarje in hranitelje, katerim se imamo zahvaliti za današnjo svobodo in za bodoči napredek. Končno poziva minister vse oblastnike in urade, da podpirajo kmetijstvo z dejanji in nasveti.

(Kmetje, zavarujte si svoja poslopja!) Od raznih strani prihajajo žalostna poročila o požarih, a prizadeti večkrat niti zavarovani niso bili ali pa le za neznatne vsote, za kakršne si pri današnji draginji ni mogoče zopet postaviti poslopja.

(Molzni tečaji.) Kmetijsko poverjeništvu namerava letos po deželi prirediti **enotedenskih potovalnih molzних tečajev**. Namen teh tečajev je, opozoriti živinorejce na veliki pomen pravilne in čiste molže za mlečnost krav. Poučeval se bo praktično in teoretično pravilni način molže in poglobljena pravila za oskrbo mlečne živine. Tečaji so brezplačni; udeležence zberejo krajevni faktorji, ki morajo tudi preskrbeti za primeren prostor, kjer se bodo predavanja vršila. Kot udeleženci tečaja pridejo v poštev dekleta, dekleta in gospodinje ter mlajši fantje. Živinorejske zadruga, kmetijske podružnice in občine, ki žele v svojem področju ta šnega poučnega tečaja, naj vložijo prošnje za prireditev taistega na poverjeništvu za kmetijstvo v Ljubljani. V prošnji je navesti, koliko udeležencev se je prijavilo in da je za primeren prostor za predavanje preskrbljeno.

(Agrarna reforma.) Na Hrvatskem dela agrarna reforma korake, tudi pri nas se obeta, da se bo kmalu začela uveljavljati. Na ozemlju Hrvatske in Slavonije se je že lani razdelilo med ljudstvo 100.000 oralov veleposestev. Takoj po občinskih volitvah se bodo za vse občine izvolili takezvani agrarni odbori.

(Cene sladkorja v Avstriji) so 60 do 65 K za kilogram.

(Setev pšenice) se je lansko jesen v naši državi splošno slabo izvršila vsled neprestanega deževja. Po Slavoniji in na Hrvatskem sploh posejana niti četrtina tega, kar je bilo druga leta s pšenico posejano.

(Industrija v Švici.) Ob koncu l. l. je bilo v Švici 9327 tovarov s 381.000 delavci. Tovaren za ure je bilo 1222, v katerih je bilo zaposlenih 46.000 delavcev.

Vzrejte plemenske bikce in mrjasčke!

V živinoreji smo Slovenci zaenkrat navezani sami nase. Treba bo pokazati, da si moremo sami iz lastne moči pomagati, treba bo pokazati, da si upamo domača živinska plemena sami iz sebe tako daleč izboljšati, da nam bodo dajala više užitke in s tem boljše dohodke. Ne smemo si pa prikrivati, da je to težavna naloga, katere brez smotrenega načrta ne bomo mogli zadovoljivo izvršiti. Pri tem načrtu bo treba žilavega, premišljenega dela živinorejskih strokovnjakov, pridnega in zvestega sodelovanja živinorejcev samih in pa medsebojnega, trdnega zaupanja. Le s temi predpogoji bo naše delo lahko in hvaležno.

Najvažnejša je trenutno gotovo oskrba z dobrimi biki in mrjasci. Iz narodno-gospodarskih ozirov se ne smemo preveč zanašati na uvoz plemenskih bikov in mrjascev iz inozemstva. Treba jih bo torej v domovini vzrejati. Zato polagam živinorejcem na srce, da puščajo lepe junčke in mrjasčke na plemo, seveda naj bodo posestniki pri odberi izbirčni. Le potomci zdravih, najbolj dobičkanosnih krav, ki se odlikujejo po dobri mlečnosti, naj se odbero v ta namen! Zavedajmo se, da je v pravilni odberi za plemo prihodnost naše živinoreje! Živinorejci naj se poslužujejo pri tem velevažnem delu nasvetov živinozdravnikov in živinorejskih inštruktorjev (eden bo imel sedež v Kranju, eden pa v Celju). V plemenske namene so najbolj prikladna jensenska in zimska teleta, vsled tega je ravno sedaj pravi čas, da se izbero prave živali.

Opozarjam še na to, da bosta kmetijsko poverjeništvu in „Kmetijska družba“ zanaprej potrebovala v svrhu pospeševanja živinoreje večje število dobrih plemenjakov. Zatorej se bodo živali z dokazano dobrim pokolenjem lahko prodale. Če bi pa ena ali druga žival navzlic vsej premišljeni plemenski odberi in dobri oskrbi ne odgovarjala za plemo, ni to še nikaka nesreča, saj jih še vedno lahko pozneje pustimo skopiti ali pa jih vnovčimo za zakol. Rizika torej živinorejec pri tem ne bo imel.

Živinorejci, ki imate lepo in dobro živino, posebno vi iz priznanih plemenskih okolišev, vzrejte bikce in mrjasčke! Pokažimo, da imamo zmisel in razumevanje za potrebe naše domače živinoreje!

Inž. Zidanšek, živinorejski nadzornik.

Čebelarstvo.

Kmetje se moramo baviti z mnogovrstnimi panogami gospodarstva, pred vsem seveda s poljedelstvom in z živinorejo, ker ti dve panogi nam dajeta živež, brez katerega nam ni mogoče izhajati. Potem pridejo pa na nas v poštev več ali manj stranske panoge, kakor: sadjarstvo, čebelarstvo, gozdarstvo, perutninarstvo i. dr. Kmetu ni mogoče kupovati za vsako panogo posebnega lista. Nima za prebiranje dolgih in včasih tudi zanj popolnoma brezpomembnih razprav in storij potrebnega časa. Seveda bi razmetaval za take liste tudi preveč denarja. Za nas kmete mora biti vse kratko, jedrnat. Mi imamo komaj toliko časa, da preberemo tisto, kar je za nas res potrebno.

Da našim cenjenim naročnikom ne bo treba čebelarkega lista, bomo prinašali v naprej na kratko vse tisto, kar bo ob pravem času čebelarjem potrebno. Prinašali bomo pa obenem tudi res le take stvari, katere moremo mi pri našem čebelarstvu uporabiti in ne člankov, ki nam nič ne koristijo, ki niso namenjeni za nas kmete, temveč za take, ki se dolgočasijo. Pridobili smo za ta posel izkušene, praktične čebelarje, ljudi, ki poznajo povsem naše potrebe, potrebe kmetov-čebelarjev, in ki dobro vedo, v koliko se moremo pečati ali baviti mi kmetje s čebelarstvom, na kaj imamo paziti itd.

Obenem vabimo tudi vse druge naše prijatelje in bralce, da nam pošljejo tozadevne članke. Naj si nikdo ne misli, češ, jaz sem premalo učen! Kdor ima kaj važnega poročati, naj vzame kar pero in kos papirja v roke in naj nam piše. Mi ravno ne potrebujemo učenih razprav, temveč hočemo stvari in izkušnje iz življenja. Nič ne dé, če jezik ni popoln. Bo že naš urednik opilil, če bo potrebno.

Za enkrat prinašamo ta-le članek:

Ali je mogoče krmiti čebele tudi pozimi?

Seveda! Panjem dodamo že v jeseni potrebno hrano. Mogoče pa je, da nismo imeli ob pravem času sladkorja, da nismo imeli časa, da nas je zadržala bolezen ali kaj drugega. Če je bilo zamujeno, je zamujeno, in pravi se: pomagati, če je mogoče. In mogoče je! Pozimi nastanejo med mrzlim vremenom tudi toplejši, južni dnevi. Ob takem vremenu skuhamo spodnje sladkor, in sicer denimo na pol litra vode en kilogram sladkorja. Ko se stemni, ga damo čebelam še v topli, a ne vročem stanju. Za pokladanje lahko uporabimo vsakojako posodo; nadevati ali namašiti pa moramo vanjo dovolj smrekovih ali drugih vejic, slame itd., da se čebele ne topijo. Krmo denimo ali potisnemo tik do muhe, in če čebele ne začno takoj jesti, jih s tem, da jo potisnemo nekoliko s peresom ali z vejico, katero smo bili pomočili prej v krmo, na jed opozorimo. Da pridemo tik do muhe, pa odstranimo pri panjih s premakljivim delom rahlo potrebno število okvirjev, pri kmečkih panjih pa izrežemo, če je to potrebno, nekaj satja. Prvi večer poje panj navadno le malo. Drugi večer pa mu damo, če je pojedel prvi večer vse, lahko precej veliko krme, močnemu panju pol litra ali še več. Da zamore izpuhteti voda in ubežati odvišna toplota, odpremo posebno močnemu panju kak dušnik, katerega ima morda za prevažanje. Ko smo bili panj po večerih dovolj dokrmili, ga pustimo zopet pri miru.

Izkušen čebelar mi je pravil, da je rešil že mnogo panjev-slabičev na ta način, da je dal v panj k muhi kristaliziran sladkor, ki je bil zašit v tanko in ne pregosto vrečo. Čebele odmakujejo baje vrečico s sladkorjem same z rilčki toliko, da se taja, kolikor ga rabijo.

Drug, tudi izkušen čebelar, pa mi je pripovedoval, da je otel že več panjev smrti na ta način, da je panj lahko obrnil, ga ravno tako lahko odkril, nadeval med satje v bližini muhe navaden sladkor v kockah, panj pa zopet zaprl in ga postavil na stari prostor.

V mrzlih krajih Rusije pravljajo jeseni panje v nalašč za to pripravljeno jamo, ki ima dušnik. In nedavno tega mi je pravil star in izkušen čebelar, da prezimuje svoje panje, posebno, da jih ubrani pred tatovi, že dalje časa v hramu ali na kakem drugem ne premrzlem in mirnem prostoru, in to z dobrim uspehom. Dejal je, da ima to prezimovanje tudi to prednost, da se v takem prostoru čebele lahko tudi pozimi krmijo, in

sicer se jih more nakrmiti v naprej, ali pa se jih more krmiti sproti, s pokladanjem po priločno enkrat na teden. Ker imam tudi letos nekaj slabičev, sem jih ponesel takoj v hram, kjer jih po enkrat na teden krmim. Panji se do sedaj normalno obnašajo. Tudi v hramu se poklada na noč krma, v še nekoliko toplem stanju; postavi se tik k muhi. Da zamore izhlapati odvišna voda, odpremo zvečer dušnik, ali, posebno če je panj močan, eno končnico in zapremo odprtino z rešetko ali z redko tkanino. Zjutraj pa zapremo panj zopet po navadi in ga zastremo z vrečo tako, da se čebele ne vznemirjajo in ne odletavajo.

* * *

Po čebelarjih knjigah in časopisih se priporočajo za zasilno krmljenje čebel pozimi te-le metode, ki pa so porabne skoro samo le za panje na okvirje:

V ponvo ali v lonec se dene kristaliziran sladkor in se mu prilije le malo vode. To se pusti pri lahkem ognju in vednem mešanju zavreti. Zmes mora biti toliko gosta, da se vlečejo od nje potem, ko se je bila nekoliko ohladila, niti. Iz papirja ali tanke pločvine smo bili naredili prej ravno tako debele valjarje, kakor je debela luknja v slamnici, ki pokriva panj. Vanjo vlijemo to zmes in pustimo, da se strdi. Potem pa dajemo panjem te valjarje skozi omenjene luknje v slamnica. (Od zgoraj!)

Drugi priporočajo za zasilno pitanje pozimi testo iz sladkorja in medu, katero se naredi na ta način, da vmesimo skupaj en del medu in tri do štiri dele finega sladkorja v prahu. To se mesi tako dolgo, da postane tvarina podobna kitu, s katerim vdela vajo steklarji steklo (šipe) v okno. Poklada se nato, kakor zgoraj navedeni valjarji iz sladkorja.

Zopet drugi priporočajo to-le metodo: Dva kilograma sladkorja se kuhata v litru vode tako dolgo, da postane tvarina gostotekoča. Tvarina se pusti pol ure stati, da se strdi. Poizkušnjo lahko napravimo s tem, da je vlijemo nekoliko na krožnik. Če se ne strdi, jo še kuhamo. Če je pregosta, prilijemo nekoliko vode. Kadar ima pravo gostoto, jo vlijemo v dobro izdelan okvir, katerega smo bili prelepili v ta namen na eni strani s pergamentnim ali drugim močnim papirjem in položili na mizo, stol ali drugam. Tak okvir s strjenim sladkorjem se polije s kropom in potisne na noč v panj, tik h grozdu. Če so okvirji panjev veliki (kakor n. pr. pri Albertijevih panjih), se predele. Na ta način se lahko nabaše le zgornja polovica okvirja, pa četrt istega itd.

V glavnem moramo paziti pri zasilnem pitanju pozimi na to-le:

- 1.) Ob času pokladanja ne sme biti temperatura prenizka. Na pol zmrzle čebele ne jedo, tudi tedaj ne, če ginejo že od glada.
- 2.) Krmiti se mora na noč. Skrbeti se mora za izpuhtenje mokrote. Zjutraj se mora panj zatemniti.
- 3.) Krma ne sme biti mrzla.
- 4.) Krma se mora dati tik h grozdu.

J.

Raznoterosti.

(Mrzlo podnebje in rast živali.) Po opazovanjih nemškega naravoslovca Bergmanna žive v mrzlem podnebju večje živali, kjer rabijo večje telesne površine za oddajanje telesne toplote, živali v gorkih krajih pa ne rabijo toliko toplote, zato je tudi njih telesna rast manjša. Celotno živali iste vrste so v mrzlih krajih telesno večje kot v gorkih krajih. Kot primer lahko služi gavran, ki se nahaja po vsi zemlji. V severnih krajih je gavran mnogo večji kot v zmernem podnebju. Pravi velikan pa je na visokih planjavah mrzlega Tibeta. Že gavran v gorkejših krajih Ogrske je mnogo manjši kot oni v Alpah. Največji gavrani se pa nahajajo v severnem delu Severne Amerike. Isto se opaža tudi pri različnih sesalcih. Tako je tudi dehor v severni Švediji znatno večji kot oni v Španiji. Mravljinček v mrzlejši Formaniji je večji kot v gorkejši Novi Gvineji. Isto se opaža tudi pri srni, kozi itd. Med ljudmi so severni prebivalci večji in močnejši kot oni iz južnih krajev. Prebivalci najmrzlejših delov Južne Amerike so največji ljudje sploh.

(Kaj se vse je.) Kitajci so glede hrane najmanj izbirčen narod sveta. Kožo krokodilov posuše in jo skuhamo v juho, ki je taka kot črnilo. Krokodilova jajca nam smrdé na sto metrov daleč, Kitajec bi se pa stebel zanje. Najostudnejši so pa kitajski hroščevi bonboni. Izgledajo tako, kakor naši nadevani sladkorčki, samo da se nahaja v njih namesto marmelade ali sladke tekočine velik debel hrošč, ki prav prijetno škriplje, če se ga razgrize. Ni dosti, da mora ubogi potujoči Evropejec vse to pojesti, še zameri se, če ne hvale teh gnusob kot nepresegeljive slaščice. Da je Kitajec prav rad tudi gnezda nekih lastovic, salangan, to je znano vsakemu šolarčku. — Črnici na takozvani zlati obali uživajo najraje meso krokodilov, kitov in povodnih konj. — Polinezijci se teh slaščic včasih tako najedo, da zbolijo. Takim ljudem se dopadejo seveda tudi legnani, kuščarji, martinčki, želve itd. Zelvo režejo živo in jemljejo od nje kos za kosom, kakor seka pri nas mesar meso v klančnice ali stojnice. Legnane — neke kuščarje — pripravljajo na najrazličnejše načine; njihovega mesu dajo lahko okus piščanca ali pa telatine, če mu pridenejo citrono in slanino, ali pa okus začjega hrbta, če ga spečejo. V velikih čišlih so na zapadnoindijskih otokih želve, zlasti njihova jajca. Tudi žab ne zametujejo, saj jih še mi ne. Kitajec je tudi v tem oziru prava packa, kajti on žabe niti ne pripravi, temveč jo, če je le malo manjša, použije kar tako, kakor jo je ustvarila narava. — Glavna hrana Avstralca je kengurujevo meso, za prikuho in prigrizek mu služijo kače in črvi. Tudi krastače so mu dobrodošle, še raje kakor v Avstraliji jih imajo pa ob severni obali Južne Amerike. Hvala Bogu, izvažajo jih pa vendar ne. Ob Misisipiju prazijo in jedo kačo-klopotačo, ki jo imenujejo ondodni lovci „muzikaličnega Janeza“. — V Afriki pečejo opice, in sicer v zemlji in na noben drug način si tako ne naklonimo dobrohotnosti kakga črnega glavarja, kakor če mu pošljemo v dar močno z zabelami prežeto opico. V Rio de Janeiro, braziljskem glavnem mestu, je celo poseben opičji trg. Tam prodajajo tudi netopirje, ki so pa le bolj hrana za „nižje sloje“. Nekateri Indijci trdijo, da je netopir najokusnejša svetovna jed.

V razvedrilo.

(Ugodnosti zavarovanja.) Zavarovalni potnik je nagovarjal obrtnika, naj se zavaruje zoper nezgode: „Zavarovalnina je nezatna v primeri z ugodnostmi. Ako si zlomite roko, dobite tri tisoč kron; za nogo pet tisoč kron. Ako pa se ubijete, Vam sploh ni treba več delati, ker postanete bogat mož!“

(Kaj čebeljajo gosi.) Mlade goske: „Me smo mlade, me smo fletne!“ — Stare gosi: „Me smo bile tudi, me smo bile tudi!“ — Gosak: „Pa že davno, pa že davno!“

(Zakaj ni moža domov?) Žena možu: „Kako moreš toliko časa v noč presedati v gostilni? Ali se nič ne spomniš na me?“ Mož: „Saj ravno zato, ker se te pogosto spominjam, ne grem rad domov!“

(Nepriprav.) Mati: „Pepček, ali bi rad dobil majhnega bratca?“ Pepček: „Oh, mama, kadar začnete tako govoriti, takrat že vselej vem, da ga bom res dobil!“

(„Zakaj prosimo za vsakdanji kruh?“) Zakaj ne za ves teden ali mesec?“ Tako je vprašal katehet v šoli. Učenec se odreže: „Ker bi bil potem pretrd in plesniv!“

Našemu upravnistvu dohaja večkrat denar brez označbe za kaj, zraven tega pa so dostikrat tudi naslovi netočni. Iz zneskov sklepamo, da je to naročnina. Zato naj vsi, ki lista ne dobivajo, a so ga plačali, takoj sporoče svoj naslov in navedejo kdaj, koliko in na kateri pošti so denar oddali.

Prevažanje blaga.
Spedicije vseh vrst. Sprejemanje blaga v skladišča. Zacarinjanja. Mednarodni prevozi. Selitve s patentiranimi vozovi. Nabiralni vozovi na vse strani.

Balkan
trgovska, spedijska in komisijska delniška družba
Trst Ljubljana Trst
Dunajska cesta št. 33.
I. ljubljansko javno skladišče.

Skladišče, spojeno s tirom južne železnice.
Tekoči račun pri podružnici Jadranske banke v Ljubljani. Naslov za brzojavke „Balkansped.“
Interurb. telefon št. 366.

Mali oglasi.
Išče se učenec boljših staršev, močan, nad 16 let star, ki bi imel veselje do vodnjakke obrti, poleg tega se lahko uči strojnega ključničarstva. Če bo priden in zanesljiv, sem pripravljen, ga kasneje imenovati za svojega naslednika. — Kje? se izve v upravnistvu «Kmetijskega lista».

Štampilje.
Anton Černe
graver in izdelovatelj štampilj iz kavčuka
Ljubljana, Dvorni trg št. 1.

Modna in športna trgovina
P. MAGDIČ
V Ljubljani nasproti glavne pošte
Priporoča modne in nakitne predmete, potrebščine za krojače in šivilje, damsko perilo, bluze, narodne vezenine, zastave.
Posebni oddelek za gospode: klobuki in slamniki, barvasto in belo perilo, kravate, rokavice, vsi modni, športni in toaletni predmeti.

Restavracija Krvarič (prej Perles), Ljubljana, Prešernova ulica št. 9, se priporoča.
Kmetje!
Ako imate kaj na prodaj, ako hočete kaj kupiti, ali česa iščete, priobčujte v našem listu. Velikost pričujočega poziva stane za «Male oglase» 12 K, polovica tega prostora 6 K. Najmanjši oglas 4 K. Denar pošiljajte vedno naprej!

Lepo črno letošnje
!! brinje!!
oddaja v vsaki množini in po nizki ceni tvrdka Ivan Jelačin, Ljubljana, Emonska cesta 2.

BATERIJE **LESTENCI**
ŽARNICE vseh tipov **ARMATURE**
Vsi elektrotehnični predmeti
Generalna reprezentacija za kraljestvo SHS
Janko Pogačar
Razstavni lokal, pisarne, skladišča Ljubljana, Mestni trg 25
WESTINGHOUSE — WATT — KREMENEZKY — METAX
Avtomobilna razsvetljava „IKA“

Alojzij Vodnik kamenosek v Ljubljani, Kolodvorska ulica, priporoča marmornate plošče za pohištvo, nagrobne spomenike in žgano apno.

Garje SARKO in srbečico ozdravite zanesljivo in hitro z novim, od vseh dosedanjih mazil bistveno se razlikujočim sredstvom.
-mazilo št. 1.
-mazilo št. 2.
-prah za posipanje.
Vse skupaj, zadostujoče za eno odraslo osebo, z natančnim navodilom, po katerem v štirih dneh ozdravite vsako srbečico, stane 16 K, po pošti 18 K. — Izdeluje in razpošilja: Lekarna pri srebrnem Sokolu v Brežicah.

Gostilničarji, kavarnarji, vinogradniki, pozor!
Trgovina z vinom
Oset & Cajnko, Slovenjgradec.
Naznanjava, da imava veliko zalogo najboljših sortiranih vin, kakor muškateljca, rizlinga, šipona, burgundca, portugalca, šilherja, pristnega ljutomercana, pikerčana, haložana, bizeljčana ter črnih dalmatinskih in banatskih starih in novih vin.
Kupujeva iz vseh vinorodnih krajev vsa najboljša vina po najvišjih cenah.
Se priporoča
Andrej Oset in Franjo Cajnko.

Jugoslovanski kreditni zavod v Ljubljani
Marijin trg 8, Wolfova ulica 1 — Podružnica v Murški Soboti
obrestuje hranilne vloge in vloge na tekoči račun s čistimi
Ustanovljen septembra 1919.
Prometa v prvih treh mesecih nad 10,000,000 kron.
4% brez odbitka reatnega davka.
Neposredno pod državnim nadzorstvom.

MLATILNICE
za ročni in vrtilni pogon, vratila (gepelne), čistilnice, trijerje, slamoreznice za pogon z roko in s silo, sadne in vinske stiskalnice, sadne mline, brzoaparilnice, stiskalnice za seno in druge poljedelske stroje ima vedno v voliki izberi v zalogi
FRANC HITTI v Ljubljani na Sv. Martina cesti št. 2.
Edina zaloga poljedelskih strojev iz tvornice Umrath & Comp.

„IMPEX“
importna in eksportna družba z o. z. v Ljubljani.
Trdka „IMPEX“ se peča s vsemi panogami izvozne in vvozne trgovine, preakrbuje domačo industrijo s potrebnimi surovinami in izvažata industrijske proizvode lastne države. Preakrbuje domači trg s kolonialnim blagom ter prevzema vse trgovske transakcije s inozemstvom.
Kupuje, izdeluje in izvažata vsakovrstne lesne izdelke.
Za časa prehodne dobe pospešuje družba izmenjavo blaga s inozemstvom, da štiti domačo valuto.
Poslovanje na lastni račun in v komisiji. Podružnice in zastopstva na vseh svetovnih tržiščih.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice
v Ljubljani,
r. z. z. n. z.
Obrestuje hranilne vloge po **3%**. Sprejema vloge na tekoči račun. Čekovni promet. Eskont in inkaso menic. Lombardiranje vrednostnih papirjev.
Stanje hranilnih vlog nad 50,000,000 K.
Rezervni zakladi nad 1,000,000 K.
Ustanovljena leta 1881.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani
Stritarjeva ulica štey. 2
Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju in Mariboru.
Delniška glavica z rezervnimi zakladi okrog **28,000,000 kron.**
Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.
Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, valut in dovoljuje vsakovrstne kredite.